កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី
ក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

នាំមកជូនដោយ៖ នីតិកោសល
ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

ជំពូកទី ១

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

ផ្នែកទី ១ ៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១

កថាភាគទី១៖កិច្ចការពេលមានការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

នីតិវិធីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅតុលាការ ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅពេលដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នៅមាត្រា៧៥ កថាខ័ណ្ឌទី១ បណ្តឹង ត្រូវធ្វើឡើងដោយការដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅតុលាការ ឬអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បាន ករណីនេះអាចធ្វើទៅបានចំពោះរឿងក្តី ដែលមានទឹកប្រាក់តិច ហើយក្រឡាបញ្ជី ត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទនោះក្នុងកំណត់ហេតុតាមមាត្រា ២២៥នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

ដោយយោងតាម មាត្រា ៧៥ បានកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង៖

១-ការធ្វើបណ្តឹងត្រូវធ្វើពាក្យបណ្តឹងជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ

ជាទូទៅរាល់ពាក្យបណ្តឹង ត្រូវសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរដាច់ខាត ហើយត្រូវយកទៅដាក់នៅតុលាការដែលាមានសមត្ថកិច្ច "មាត្រា ៧៥កថាខ័ណ្ឌទី១" ។

សារៈប្រយោជន៍នៃការសរសេរពាក្យបណ្តឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរៈ

- ធ្វើអោយតុលាការយល់ដឹងច្បាស់ពីខ្លឹមសារដែលដើមចោទសុំឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- ធ្វើអោយតុលាការយល់ដឹងច្បាស់ពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ និង នត្ថិភាពនៃសិទ្ធិក្នុងការទាមទាររបស់ដើមចោទ
- ជាឯកសារបញ្ជាក់អំពីចំណុចទាមទារឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- ជាឯកសារត្រៀមក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងមានសរសេរពីមធ្យបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន

២-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីភាគី ដែលជាប្រធាននៃបណ្តឹងអ្នកតំណាង ដែលច្បាប់បានកំណត់ព្រមទាំងអាសយដ្ឋានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ដើម្បីបញ្ជាក់ភាគី ដែលត្រូវចូលរួមក្នុងនីតិវិធីដោះស្រាយរបស់តុលាការក្នុងពាក្យបណ្តឹងត្រូវសរសេរដូចខាងក្រោម:

-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ៖

ជាធម្មតាការបញ្ជាក់បង្ហាញដើមចោទ ត្រូវធ្វើឡើងដោយការសរសេរឈ្មោះរបស់ដើមចោទ ហើយដើម្បីឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ថែមទៀតនោះ ត្រូវសរសេរអាសយដ្ឋានផងដែរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។ ក្នុងករណីដែលដើមចោទជារូបវន្តបុគ្គលឈ្មោះ ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង គឺជាឈ្មោះដែលសរសេរនៅក្នុងសំបុត្រកំណើតក្នុងករណី ដែលគ្មានសំបុត្រកំណើត ត្រូវសរសេរឈ្មោះដែលមានសរសេរក្នុងអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ ហើយនៅតែគ្មានអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណទៀត ត្រូវសរសេរឈ្មោះ ដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅគ្រួសារនិយាយជារួមមក គឺដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការបញ្ជូនឯកសារភាគីគប្បីសរសេរឈ្មោះដែលយកជាផ្លូវការផង និង ឈ្មោះហៅក្រៅផង ។ ចំពោះដើមបណ្តឹងជានីតិបុគ្គលត្រូវសរសេរឈ្មោះ ឬឈ្មោះករណ៍ និង អាស័យដ្ឋាននីតិបុគ្គលឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់ក្នុងពាក្យបណ្តឹងពោលគឺ ត្រូវសរសេរឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ដែលបានចុះបញ្ជីតាមច្បាប់ ។ ចំណែកអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់វិញត្រូវសរសេរឈ្មោះផ្លូវការឱ្យ បានច្បាស់លាស់ព្រមទាំងអាសយដ្ឋានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវអ្នកដែលមានសិទ្ធិបន្តនីតិវិធីក្នុងករណី ដែលដើមចោទជាបុគ្គលអសមត្ថភាពក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬករណីផ្សេងទៀត ដែលដើមចោទមិនចូលរួមក្នុងនីតិវិធីរបស់តុលាការដោយខ្លួនឯងបាន ។ ប្រសិនបើដើមចោទជា នីតិបុគ្គលដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺមានអ្នកតំណាងរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ដូច្នេះឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងនោះ គប្បីត្រូវសរសេរនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់:

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការកោះហៅឱ្យមកកែតំរូវពាក្យបណ្តឹង

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការធ្វើការកោះហៅឱ្យចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី
- ងាយស្រួល ឱ្យចុងចំលើយផ្ញើរឯកសារផ្សេងៗក្នុងដំណើការរឿងក្តី

<u>-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយ</u>

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ពោលដើមចោទ ក៏ត្រូវសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយឱ្យបានច្បាស់លាស់ និង ត្រឹមត្រូវក្នុងពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួនដូចអ្វីដែលខ្លួនបានសរសេរអំពីឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួនដែរ ។ ការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយបានច្បាស់លាស់ជាចំណុច ដែលដើមចោទចាំបាច់ ត្រូវសរសេរដើម្បីឱ្យតុលាការងាយស្រួលកំណត់ថាអ្នកណាជាគូវិវាទនៃរឿក្តី ។

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង:

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការកំណត់អំពីសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយ
- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការផ្ញើរពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទទៅឱ្យចុងចំលើយ"ម-៧៩ កថាខ័ណ្ឌទី១នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី" ។
- ងាយស្រួលបញ្ជូនឯកសារ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹង
- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការធ្វើការកោះហៅឱ្យមកចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវីធីមានចែងនៅមាត្រា ៨០ និង ១១៣នៃក.ន.រ ។

៣-ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ:

ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ត្រូវបញ្ជាក់អំពីកម្មវត្ថុ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទំហំ ឬកំរិតនៃការវិនិច្ឆ័យដោយតុលាការ ។ ដើមចោទចាំបាច់ ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹងអំពីខ្លឹមសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការ ចេញឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។

ដូចនេះចំពោះអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារវិញ ដើមចោទត្រូវសរសេរអំពីអង្គហេតុដែលបង្កើតសិទ្ធិទាមទារ ឬអង្គហេតុរំលាយសិទ្ធិទាមទារ ។

អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់ការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការវិនិច្ឆ័យ និង ចេញសាលក្រមចំពោះបណ្ដឹងរបស់ខ្លួន ដើម្បីកុំឱ្យការទាមទារនោះមានការភាន់ច្រឡំជាមួយការទាមទារផ្សេងទៀត ។

៤-អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ មិនចាំបាច់ត្រូវសរសេរជាដាច់ខាតក្នុងពាក្យបណ្ដឹងទេ ប៉ុន្តែអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលជួយបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ ។ ចំណុចនេះដើមចោទត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្ដឹងរបស់ខ្លួននូវអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារនូវមូលហេតុនីមួយៗ ដែលចាំបាច់ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាងនូវអង្គហេតុសំខាន់ៗនៃអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ព្រមទាំងភស្តុតាងនីមួយៗផងដែរ ។ ការសរសេរដូចនេះមានគោលបំណងធ្វើការពង្រឹងខ្លឹមសារ ដែលសរសេរក្នុងពាក្យបណ្ដឹង ដើម្បីបង្ហាញឱ្យបានឆាប់រហ័សនូវរឿងវិវាទចំពោះតុលាការផងចំពោះចុងចំលើយផង និង ដើម្បីងាយស្រួលដល់គូវិវាទប្រឆាំងតទល់គ្នា ព្រមទាំងធ្វើឱ្យតុលាការចាប់ផ្ដើមធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានស្រួល ។

៥-អង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធ នឹង អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

ចំពោះអង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារក៏ជាអង្គហេតុដែលជួយឱ្យអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារផងដែរ ។ ចំណុចនេះដើមចោទ ត្រូវសរសេរនូវអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនាំឱ្យកើតវិវាទ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយចេញសាលក្រម ។

<u>**សំគាល់:**</u>ការសរសេរពាក្យបណ្ដឹង ដែលមិនគោរពទៅតាមល័ក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៧៥ នាំឱ្យមានផលវិបាកដូចតទៅ:

១- តុលាការ ឱ្យដើមចោទមកកែតំរូវពាក្យបណ្ដឹង"មាត្រា ៧៨កថាខណ្ឌទី ១"

២- ករណីដើមចោទមិនមកកែតំរូវពាក្យបណ្ដឹងទេនោះ តុលាការលើកពាក្យបណ្ដឹងចោលដោយដីកាសំរេច"មាត្រា ៧៨កថាខ័ណ្ឌ ទី២" ។

៣- ធ្វើឱ្យដើមចោទខាតបង់ថវិកា និង ពេលវេលាច្រើន ។

កថាភាគទី២-កិច្ចការក្នុងការទទួលពាក្យបណ្ដឹង:

នៅពេលពាក្យបណ្ដឹង ត្រូវបានដាក់នៅតុលាការ ក្រឡាបញ្ជីជាអ្នកមានភារកិច្ចទទួលពាក្យបណ្ដឹង ហើយត្រូវអនុវត្តតាមជំហានដូចខាងក្រោម:

១. ពិនិត្យលើពាក្យបណ្ដឹង និង ទទួលយកពាក្យបណ្ដឹង
២. វាយត្រា លើពាក្យបណ្ដឹង ដែលបានទទួលនោះ
៣. ចុះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានទទួល
៤. ចុះលេខរៀង នៅក្នុងសៀវភៅបណ្ដឹង និង លើពាក្យបណ្ដឹង
៥. យកក្របសំណុំរឿងមកគៀបសំណុំរឿងនោះ
៦. បែងចែងសំណុំរឿងនៃបណ្ដឹងនោះ ទៅឱ្យចៅក្រម ដែលត្រូវទទួលបន្ទុករឿងក្ដី
៧. ប្រគល់សំណុំរឿង ឱ្យចៅក្រមទទួលវេនតាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្ដី ដែលកំណត់ប្រចាំឆ្នាំជាមុន ដោយប្រធានតុលាការ ។
៨. ចំពោះពាក្យបណ្ដឹងដែលមានការខ្វះខាត ច្បាប់អនុញ្ញាតិឲ្យក្រឡាបញ្ជីមានយោបល់ចំពោះពាក្យបណ្ដឹងនោះបានដើម្បីពន្យល់ដល់អ្នកដាក់ពាក្យបណ្ដឹងដូចជា ពាក្យបណ្ដឹងមានការ ខ្វះខាតឈ្មោះ របស់ភាគី អាសយដ្ឋាន ដែលផ្ទុយនឹងកថាខ័ណ្ឌទី២នៃមាត្រា ៧៥ជាដើម ។
៩. ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្ដល់យោបល់ បាននៅមុនពេលទទួលពាក្យបណ្ដឹងតែប៉ណ្ណោះ
១០.ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិ ខាងផ្លូវច្បាប់ក្នុងការពិនិត្យពាក្យបណ្ដឹងឡើយ ។

ការពិនិត្យពាក្យបណ្ដឹងជាសិទ្ធិរបស់តុលាការដូចមានចែងនៅមាត្រា ៧៨ ។ ដូចនេះទោះបីជាពាក្យបណ្ដឹងនោះមានភាពចន្លោះជាក់ស្ដែងក៏ដោយ ក៏ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិមិនទទួលពាក្យបណ្ដឹងឡើយ ។ បើកិច្ចដែលក្រឡាបញ្ជី អនុវត្តតាមជំហានខាងលើនេះមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់ ហើយនោះវា និង មានការទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិ និងតម្លាភាពទៅនឹងនីតិវិធីនៃការបែងចែកសំណុំរឿង ទៅចៅក្រម ដើម្បីចាត់ការបន្តតាមនីតិវិធីដូចមានចែងនៅមាត្រា២៦នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនេះផងដែរ ។

១-ការបង់ពន្ធលើការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង

១-១-ការបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង (មាត្រា ៦១)

នៅពេលដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ភាគីត្រូវបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ដោយគណនាទៅតាមតំលៃកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៦១នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។ តុលាការអាចមានលទ្ធភាព ប្រមូលប្រាក់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យ បណ្តឹងបន្ថែមទៀតក៏បាន ក៏ចំណុចនេះអាចធ្វើបានដែរ ដូចមានចែងនៅមាត្រា៦១បានចែងថា"តំលៃនៃការបង់ពន្ធក្នុងការដាក់ពាក្យបណ្តឹង គឺជាវាយតំលៃដ៏សមរម្យមួយ ដែលគណនាទៅតាមកម្មវត្ថុនៃពាក្យបណ្តឹង ។

១-២-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការ ក្រៅពីប្រាក់ពន្ធ (មាត្រា ៦២)

ក្រៅពីប្រាក់ដែលដើមបណ្តឹង ត្រូវបង់នៅពេលដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការតាមបញ្ញត្តិ នៃមាត្រា៦១ ដើមបណ្តឹងត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីក្រៅពីពន្ធមួយចំនួនជាមុន និង ជាចាំបាច់ផងដែរសំរាប់តុលាការធ្វើការបញ្ជូនឯកសារបន្ទាប់ពីបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ដូចជា៖

១. ការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង និង ឯកសារភ្ជាប់នឹងពាក្យបណ្តឹងទៅ ចុងចំលើយ[១]
២. ការបញ្ជូនដីកាកោះហៅភាគី (មាត្រា ៨០ កថាខណ្ឌទី ១)
៣. ចំនួនទឹកប្រាក់ និង ការចំណាយក្នុងការផ្ញើរសំបុត្រ តាមរយៈបុស្តិ៍ ប្រៃសណីយ៍ ឬអាជ្ញាសាលា ។
៤. ចំនួនទឹកប្រាក់ សំរាប់ការចាយវាយទៅតាមរយៈចំងាយពីតុលាការទៅតំបន់គោលដៅ ដែលត្រូវផ្ញើរសំបុត្រ ដោយមានបញ្ជីចំណាយច្បាស់លាស់ ។

ប្រសិនបើប្រាក់ប្រដាប់ក្តីដែលដើមចោទបង់ឱ្យតុលាការនោះប្រើប្រាស់មិនគ្រប់គ្រាន់ តុលាការបង្គាប់ឱ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីបន្ថែមទៀតបាន ។ ក្រៅពីនេះ ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីក្រៅពីពន្ធផ្សេងពីការចាំបាច់ខាងលើ តុលាការអាចបង្គាប់អោយបង់ តាមករណីជាក់ស្តែង ដែលត្រូវចំណាយ និង តាមដំណាក់កាលនៃនីតីវិធីដូចមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា៦២នៃក្រមនីតីវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

ហេតុដូចនេះហើយនៅពេល ដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ដល់តុលាការភាគីត្រូវបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាមមាត្រា៦១ និង បង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធមាត្រា ៦២ នៃក្រមនីតីវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

---

[១] -មាត្រា ៧៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

២-ការបែងចែករឿងក្តី

ដោយផ្អែកតាមមាត្រា២៦នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី មានអត្ថន័យថា នៅតាមតុលាការនីមួយៗការបែងចែករឿងក្តី និង លំដាប់ជំនួសក្នុងករណីដែលចៅក្រមណាមួយមានធុរៈ ត្រូវបានកំណត់ជាមុននៅរៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយដីកាសំរេចរបស់ប្រធានតុលាការនោះ ហើយការបែងចែករឿងក្តីនីមួយៗទៅឱ្យចៅក្រមម្នាក់ៗគឺ ត្រូវកំណត់ ដោយលំដាប់ជាស្វ័យប្រវត្តិដោយបានកំណត់ដោយវិធានមួយ ដែលកំណត់ជារៀងរាល់ឆ្នាំក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃអំណាចតុលាការ ។ ក្នុងការបែងចែកភារកិច្ចនៃការដោះស្រាយ ក៏ត្រូវកំណត់ពីប្រភេទនៃរឿងក្តីណាមួយ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរៈផងដែរ ។ ប្រសិនបើតុលាការនីមួយៗមិនបានកំណត់អំពីវិធីបែងចែករឿងក្តីជាមុនទេ នោះនឹងធ្វើឱ្យមានគុណវិបត្តិ ដូចជាការដោះស្រាយរឿងក្តីមានការកកស្ទះ និង មានភាពលំអៀងជាមិនខាន ។ ដូចនេះការបែងចែករឿងក្តីឱ្យចៅក្រមទទួលបន្ទុកជាស្វ័យប្រវត្តិតាមរបៀប ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន នាំឱ្យតុលាការអាចរក្សាបាននូវអព្យាក្រឹត្យភាព ។

ភាពខុសគ្នារវាងចៅក្រមជំនុំជំរះតែម្នាក់ឬ ចៅក្រមជំនុំជំរះបីនាក់ មានដូចតទៅ:

២-១- ចំពោះចៅក្រមជំនុំជំរះ៣នាក់

-រឿងក្តីដែលច្បាប់កំណត់ថា ត្រូវវិនិច្ឆ័យ និង ជម្រះក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃចៅក្រម មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ខ ។

-គ្រប់រឿងក្តីដែលមានកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង មានតម្លៃមិនតិចជាង ៥.០០០.០០០(ប្រាំលាន) រៀល ហើយតុលាការ ទទួលស្គាល់ថា គួរតែត្រូវបានវិនិច្ឆ័យ និង ជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោយគិតពិចារណាអំពីចំនួនគូភាគី និង បញ្ហាផ្សេងទៀត មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ក ។

២-២-ចំពោះចៅក្រមជំនុំជំរះម្នាក់

-គ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ លើកលែងតែរឿងក្តី ដែលច្បាប់បានកំណត់ថាត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យ និង កាត់សេចក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុះជំរះ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទៅចៅក្រមជំនុំជំរះម្នាក់នៅសាលាដំបូង ដែលត្រូវធ្វើទៅតាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តី សំរាប់ចៅក្រមម្នាក់ដូចមាន

ចែងនៅមាត្រា ២៣ កថាខ័ណ្ឌទី១ ។

ដោយយោងទៅលើលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្ដីសំរាប់ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះក្រុមប្រឹក្សាត្រូវការកំណត់ថារឿងក្ដីនេះចាំបាច់ ត្រូវធ្វើការជំនុំជំរះដោយក្រុមប្រឹក្សា ដែរឬទេ? ពោលនៅពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាសំរេចថារឿងក្ដីនេះ ត្រូវធ្វើការជំនុំជំរះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះតុលាការត្រូវចេញដីការសំរេច ។ នៅក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមម្នាក់ដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យដោះស្រាយរឿងក្ដីតាំងពីពេលដំបូងមិនចាំបាច់ ត្រូវក្លាយជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះដើម្បីវិនិច្ឆ័យរឿងក្ដីបានឡើយ ។

ខ:តាមការបែងចែករឿងក្ដី នៅតុលាការមួយគឺ បាន ទៅចៅក្រម "ក" ហើយ ចៅក្រម "ក"ក្រោយពីពិនិត្យលើពាក្យបណ្ដឹង ដែលខ្លួនបានទទួលបន្ទុកហើយយល់ឃើញថាខ្លួនមិនអាចដោះស្រាយបានទេគឺ ត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រមរួចបញ្ជូនរឿងក្ដីទៅក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រមដើម្បីសំរេចថាតើរឿងក្ដីនោះ ត្រូវដោះស្រាយដោយចៅក្រមម្នាក់ ឬដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រម ។ ការសំរេចនេះត្រូវចេញជាដីកាសំរេច ។

៣-ការពិនិត្យពាក្យបណ្ដឹង:

នៅពេលបណ្ដឹង ត្រូវបានដាក់នៅតុលាការហើយបណ្ដឹងនោះបានបញ្ជូនដល់ដៃតុលាការ តុលាការ ត្រូវធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យបណ្ដឹង ដោយផ្អែកតាមមាត្រា៧៨នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីអំពីទំរង់នៃពាក្យបណ្ដឹង តើមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និង ពេញលេញតាមមាត្រា៧៥កថាខ័ណ្ឌទី២ ហើយ ឬនៅដូចជា៖

១. អាសយដ្ឋានរបស់ភាគីនៃបណ្ដឹង
២. ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ
៣. អង្គហេតុចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ
៤. ការបង់ពន្ធបានត្រឹមត្រូវដែរ ឬទេ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១
៥. ប្រាក់ចាំ ដែលជាប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការ សំរាប់ការបញ្ជូនហើយ ឬនៅ ។

គោលបំណងនៃការពិនិត្យពាក្យបណ្ដឹងនេះ គឺជាការពិនិត្យពីភាពស្រប ឬមិនស្រប និង ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃទំរង់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនអនុញ្ញាតិអោយពិនិត្យមើលថាតើស្រប និង ល័ក្ខខណ្ឌ

ផលប្រយោជន៍នៃបណ្តឹង ឬល័ក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹងផ្សេងទៀត ឬទេ ឬក៏ការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹង នោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវដែរ ឬទេ ។

ប្រសិនបើខ្វះចំនុច ដែលចាំបាច់ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬពន្ធដាក់ពាក្យសុំមិនត្រូវបានបង់ ឬមានកង្វះជាអាទិ៍ តុលាការត្រូវចេញដីកាសំរេចបង្គាប់អោយធ្វើការកែតំរូវនូវចំណុចដែលខ្វះនោះដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យដើម្បីកែតំរូវ មាត្រា ៧៨កថាខ័ណ្ឌទី១ ។ តែបើដើមចោទមិនបានធ្វើការកែតំរូវក្នុងអំឡុងពេល ដែលបានកំណត់នោះទេ តុលាការត្រូវលើកចោលពាក្យបណ្តឹង ដោយដីកាសំរេចមាត្រា៧៨ កថាខ័ណ្ឌ ទី ២ ។ បើមិនពេញចិត្តនឹងដីកាសំរេចនេះដើមចោទអាចប្តឹងជំទាស់ទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ ។ នៅពេលដែលដើមចោទបានធ្វើការកែតំរូវតាមការបង្គាប់ឱ្យធ្វើការកែតំរូវ តុលាការត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឱ្យចុងចំលើយហើយចាប់ផ្តើមការជំនុំជំរះ ។

កថាភាគទី៣-កិច្ចការក្នុងការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង

ក្រោយពីពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់ថាពាក្យបណ្តឹងនោះត្រឹមត្រូវតាមទំរង់ ហើយទទួលពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្រឡាបញ្ជី "មាត្រា២៤៦ កថាខ័ណ្ឌទី២" ត្រូវធ្វើការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះ ទៅឱ្យចុងចំលើយ"មាត្រា៧៩ កថាខ័ណ្ឌ ទី ១" ដោយហេតុថាការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះ គឺជាការផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបានដឹងអំពីបណ្តឹងថា តើបុគ្គលណាជាអ្នកប្តឹងកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងជាអ្វី និង មធ្យោបាយតទល់របស់អ្នកប្តឹងនោះជាដើមហើយក៏ជាការផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបានឆ្លើយដោះសារ និង រៀបចំមធ្យោបាយសំរាប់ការពារខ្លួនផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងមិនអាចបញ្ជូនទៅបានទេ ។ ឧទាហរណ៍ក្នុងករណីដែលអាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយ ដែលដើមចោទផ្តល់ឱ្យនោះមិនមានភាពច្បាស់លាស់ ឬក្នុងករណី ដែលចុងចំលើយជាអសមត្ថជនគ្មានអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬក្នុងករណីដែលចុងចំលើយជាជនជាតិបរទេស ដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិ ហើយបដិសេធការទទួលការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះតុលាការត្រូវលើកបណ្តឹងចោលដោយដីកាសំរេច ។

តាមរយៈការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងទៅចុងចំលើយ ចុងចំលើយក៏ក្លាយទៅជាប្រធាននៃនីតិវិធីនៃបណ្តឹងនោះហើយទំនាក់ទំនងគត្តិយុត្តរវាងភាគីទាំងបី គឺតុលាការ ចុងចំលើយ និងដើមចោទនឹងកើតមានឡើងពីពេលនោះ ។ ក្នុងន័យនេះការដាក់ពាក្យបណ្តឹងត្រូវសំរេច ដោយការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឲ្យចុងចំលើយ ។

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ទាញហេតុផល គឺជានីតិវិធីរៀបចំនូវការអះអាងរបស់គូភាគី និង រៀបចំនូវចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តី ព្រមទាំងរៀបចំនូវភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចវិវាទ ដើម្បីឲ្យតុលាការធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងជាសម្ធហវិធី នៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មាត្រា ១០៣ ។

នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះ ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវចំនុចវិវាទ ឬកុំអោយមានភាពស្មុគស្មាញលើចំណុចវិវាទ ដើម្បីជួយសំរួលដល់ការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីនៅក្នុងនីតីវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឱ្យបានល្អិតល្អន់ ពីព្រោះថានៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ភាគីនីមួយៗតែងតែលើកឡើងនូវអង្គហេតុផ្សេងៗ ដែលខ្លួនយល់ថាមានប្រយោជន៍សំរាប់ខ្លួន ដោយពុំគិតថាអង្គហេតុនោះមាន ឬគ្មានសារះសំខាន់ចំពោះរឿងក្តីនោះទេ ។ ឯភាគីម្ខាងទៀតតែងតែតវ៉ាចំពោះការលើកឡើងនូវអង្គហេតុរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ហើយតែងតែព្យាយាមដាក់ភស្តុតាងទាំងឡាយណា ដែលខ្លួនយល់ថាមានផលប្រយោជន៍សំរាប់ខ្លួនឯងការធ្វើបែបនេះនឹងនាំឱ្យការជំរះក្តីមានការស្មុគស្មាញ និង អូសបន្លាយពេលវេលាឥតប្រយោជន៍ ដែលធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងការស្វែងរកការពិត ។ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាមុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវពិគ្រោះជាមួយភាគីទាំងសងខាងដើម្បីរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់គូភាគី និង បំភ្លឺអំពីចំណុចវិវាទជាមុនសិន។ នៅក្រមរដ្ឋប្បវេណី ពុំបានកំណត់ថានីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ទាញហេតុផលនេះ អាចធ្វើឡើងប៉ុន្មានដងនោះទេ ។ តុលាការ ត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលដំបូងក្នុងអំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់"មាត្រា៨០ កថាខ័ណ្ឌទី២" ។ នីតីវិធីនេះ ត្រូវធ្វើឡើងនូវកាលបរិច្ឆេទ ដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាននេះជាគោលការណ៍ចំពោះមុខដែលតុលាការត្រូវតែគោរព"មាត្រា៣"ហើយមិនចាំបាច់បើកជាសាធារណៈទេ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចអនុញ្ញាតិឱ្យ អ្នកដែលតុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យចូលស្តាប់ជាអ្នកសង្កេតការណ៍បាន"មាត្រា១០៥នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី" ។

នាំមកជូនដោយ៖ នីតិកោសល
ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

កថាភាគទី ២ ៖ កំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីមួយៗតុលាការ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុ ។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខា ដោយប្រធាន និង ក្រឡាបញ្ជីដោយហេតុថាពួកគេជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ ។

ចំនុចដែលត្រូវសរសេរ៖

- សញ្ញាណរឿងក្តី
- ឈ្មោះចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះ ភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និង អ្នកបកប្រែដែលបង្ហាញខ្លួន
- ពេល វេលា និង ទីកន្លែង ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏ត្រូវកត់ត្រា ឲ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរនូវចំណុច៖

- ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ
- ចំលើយតបរបស់ចុងចំលើយចំពោះការទាមទារនោះ
- ខ្លឹមសារនៃអង្គហេតុដែលបានអះអាង និង ការស្នើសុំឲ្យពិនិត្យភស្តុតាង
- ការទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់របស់ភាគីចំពោះអង្គហេតុដែលបានអះអាងដោយភាគីម្ខាងទៀត និង ការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ចំពោះ ភាពត្រឹមត្រូវនៃឯកសារ ។
- ការដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និង ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ។
- ចំនុចដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង
- ចំណុច ដែលតុលាការអនុញ្ញាតិឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី ។
- ការសំរេចសេចក្តីដែលបានធ្វើ នៅកាលបរិច្ឆេទនោះដោយមិនធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។

ដូច្នេះកំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុ ត្រូវគោរពតាមមាត្រា ១០៩ មាត្រា ១១០ និងមាត្រា ១១១ ។

សំគាល់៖ កំណត់ហេតុមានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅពេលដែលតុលាការថ្នាក់ខ្ពស់ធ្វើការពិនិត្យការជំនុំជម្រះនៅតុលាការដើម ។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញផល ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និង ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះហត្ថលេខា ។ ក្នុងករណីដែលការជំនុំ

ជម្រះដោយចៅក្រមទោល ចៅក្រមនោះ ជាអ្នកចុះហត្ថលេខា ។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីថ្មីនេះ មិនតម្រូវឲ្យគូភាគីនៃបណ្ដឹង អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ ឬអ្នកបកប្រែចុះហត្ថលេខាទេ ។

កថាភាគទី៣ ៖ កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលលើកដំបូង

១-ការសាកល្បងផ្សះផ្សា:

នាពេលដំបូងនៃនីតីវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលតុលាការៈ

១. ត្រូវសាកល្បងផ្សះផ្សាជាមុនសិន
២. ការសាកល្បងផ្សះផ្សានេះ មិនត្រឹមតែធ្វើ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែតុលាការ អាចធ្វើនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ ។
៣. ប្រសិនបើបានដឹងច្បាស់លាស់តាមអាកប្បកិរិយារបស់ភាគីថា ពុំមានឆន្ទះសះជាទេ ឬឃើញថាការផ្សះផ្សាមិនសមរម្យទេនោះ មិនចាំបាច់ធ្វើការផ្សះផ្សាទេ ។
៤. ក្នុងពេលផ្សះផ្សានេះ បើគូភាគីមានការសះជានឹងគ្នា ឬមានការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារនោះ តុលាការត្រូវកត់ត្រាក្នុងកំណត់ហេតុ ហើយកំណត់ហេតុមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ "មាត្រា២២២" ។
៥. ក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាមអាចប្តឹងទៅតុលាការអនុវត្តបាន ។

២-ការអះអាងរបស់គូភាគី:

<u>២-១-ដើមចោទ៖</u>

តុលាការត្រូវឲ្យដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍៖

- ដោយផ្ទាល់អំពីសាលក្រម ដែលទាមទារអំពីអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ ។
- អំពីអង្គហេតុដែលមូលហេតុនៃការទាមទារអំពីអង្គហេតុសំខាន់ៗក្នុងចំណោមអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារដែលមាននៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។

<u>២-២-ចុងចំលើយ៖</u>

តុលាការត្រូវឲ្យចុងចំលើយ៖

- ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ តបចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយដើមចោទ ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃនីតីវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះ រាល់ឯកសារត្រៀម និងការបញ្ជាក់របស់គូភាគីពុំចាត់ទុកជាភស្តុតាងឡើយ ។ ប៉ុន្តែភាគីអាចស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាងបានក្នុងពេលនេះភស្តុតាង ដែលអាចទទួលយកមកពិនិត្យបានមានតែភស្តុតាងជាឯកសារប៉ុណ្ណោះ ។

៣-សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការ:

សិទ្ធិបំភ្លឺនេះតុលាការអាចប្រើបាន បើយល់ឃើញថាការអះអាងរបស់ភាគីមិនច្បាស់លាស់ ឬក៏ការអះអាងការបញ្ជាក់ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ដែលធ្វើឱ្យតុលាការមិនអាចក្តាប់បានអំពីអត្ថន័យ ។ ការប្រើសិទ្ធិបំភ្លឺនេះ គឺដើម្បីឱ្យចំនុចនៃអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ដែលទាក់ទងនឹងបណ្តឹងមានភាពច្បាស់លាស់តុលាការអាចសាកសួរភាគី ឬឱ្យភាគីអះអាង ឬបញ្ជាក់ភស្តុតាងចំពោះចំណុចនោះនៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតីវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ឬការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បានតាមមាត្រា"៩០កថាខ័ណ្ឌ ទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី" ។

៤-ការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ:

ជាគោលការណ៍ការពិនិត្យភស្តុតាង អាចធ្វើឡើងតាមការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យរបស់គូភាគីដែលមានចែងនៅមាត្រា១២៤ កថាខ័ណ្ឌ ទី ១នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលករណីនេះអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរក៏បានដែរ ។ ការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាងនេះអាចធ្វើនៅមុនកាលបរិច្ឆេទនៃនីតីវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ឬមុនកាលបរិច្ឆេទនៃនីតីវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន ដែលមានចែង នៅមាត្រា១២៥ កថាខ័ណ្ឌទី៣ ។ តុលាការអាចចេញដីកាសំរេចទាក់ទងនឹងការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាង ។ "ពាក្យដីការសំរេច"នេះពុំតំរូវចាំបាច់ឱ្យសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទេ"មាត្រា២១៣" គឺអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បានព្រោះគូភាគីមានវត្តមានទាំងអស់គ្នា តែត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុ ។ ចំពោះភស្តុតាងដែលអាចទទួលយកមកពិនិត្យក្នុងនីតីវិធីនេះបានគឺមានតែភស្តុតាងជាឯកសារក្នុងកំរិតចាំបាច់ដើម្បីរៀបចំចំនុចវិវាទ និង ភស្តុតាងប៉ុណ្ណោះ"មាត្រា១០៦" ចំពោះភស្តុតាងជាសាក្សីភាគីអាចស្នើសុំដាក់

នៅនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះបាន ប៉ុន្តែច្បាប់មិនអនុញ្ញាតិឱ្យមានការសាកសួរសាក្សីក្នុងដំណាក់កាលនេះបានទេ ។ ម៉្យាងទៀតចំពោះអង្គហេតុ ដែលត្រូវបញ្ជាក់ដោយការពិនិត្យភស្តុតាងពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវឱ្យគូភាគីស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាងនោះនៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលភាគីពុំអាចដាក់មធ្យោបានតទល់ ឬការពារខ្លួនថ្មីបានទៀតទេ លើកលែងតែមានករណីពិសេស "មាត្រា១០៨" ។ មុននឹងបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល តុលាការ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ជាមួយភាគីនូវអង្គហេតុ ដែលនឹងត្រូវបំភ្លឺ នាពេលពិនិត្យភស្តុតាងនៅពេលក្រោយ"មាត្រា១០៧" ហើយតុលាការត្រូវធ្វើការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅពេលណាដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាន ហើយត្រូវកោះហៅគូភាគីមកចូលរួមតាមមាត្រា១១៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។

ផ្នែកទី ៣៖ កិច្ចការនាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

កថាភាគទី១ ៖ ភាពចាំបាច់នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

មុននឹងចេញសាលក្រមស្តីពីបណ្តឹង តុលាការចាំបាច់ ត្រូវឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដើម្បីស្តាប់ការអះអាងដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ចំពោះមុខ និង គោលការណ៍នៃការជំនុំជម្រះក្តីជាសាធារណៈ (មាត្រា ១១៤ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ជាគោលការណ៍ ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវធ្វើឡើងនៅកាលបរិច្ឆេទដែលភាគីទាំងសងខាងអាចមានវត្តមានបាន (មាត្រា១១៥កថាខណ្ឌទី ១) និង នៅសាលសវនាការជាសាធារណៈ(មាត្រា ១១៥ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ១) ។ ក្នុងករណីដែលភាពសាធារណៈបណ្តាលឲ្យខូចសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ នោះតុលាការ អាចធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាអសាធារណៈបាន ដោយតុលាការត្រូវកត់ត្រាអំពីហេតុការណ៍នោះ ព្រមទាំងមូលហេតុនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១១៥ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌ ២ និង មាត្រា ១១៨ កថាខណ្ឌទី ១ ចំនុច ច) ។

កថាភាគទី ២៖ កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី ១

១-សេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាបឋម ៖

១. ភាគី ត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ១) ។
២. ភាគីត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណុចវិវាទ
៣. ភាគីត្រូវថ្លែងការណ៍សង្ខេបៈ
  a. អំពីអង្គហេតុដែលបានអះអាង
  b. អំពីភស្តុតាងដែលបានស្នើដាក់
  c. អំពីដីកាសម្រេចស្តីពីភស្តុតាងចេញដោយតុលាការ
  d. អំពីលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ
៤. ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទេ តុលាការអាចពន្យល់សង្ខេបអំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ ការទាញហេតុផល *ដោយសួរបញ្ជាក់ពីភាគីថា យល់ស្រប ឬទេ ហើយប្រសិនបើយល់ស្រប អាចបកស្រាយថា ភាគីទាំងសងខាងបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុបាន ។*

សំគាល់៖

១-ស្តីពីចំនុចវិវាទ និង អង្គហេតុ ដែលត្រូវបញ្ជាក់តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាងវិញ ភាគីបានធ្វើដូចគ្នា នឹងការធ្វើនៅមុនពេលបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផងដែរ ហើយនៅក្នុងកំណត់ហេតុ មានសរសេរយោងដែរ ។

២-ស្តីពីការស្នើដាក់ភស្តុតាង និង ការសម្រេចទទួល ឬមិនទទួលយក ព្រមទាំងលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារវិញ គឺដូចគ្នា នឹងបញ្ជីភស្តុតាងជាឯកសារ និង បញ្ជីសាក្សី ជាអាទិ៍ ហេតុនេះ ហើយ ក្នុងកំណត់ហេតុ គេបានសរសេរយោងដែរ ។

២-សកម្មភាពបណ្តឹងដែលអាចធ្វើនៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

នៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាគោលការណ៍ គេអាចធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹងទាំងអស់បាន ដែលសកម្មភាពទាំងនោះរួមមាន៖

១. ភាគីអះអាងស្តីពីអង្គហេតុបាន (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៣)

២. ភាគីអាចដាក់ឯកសារត្រៀម និង សេចក្ដីថ្លែងការណ៍ (មាត្រា ១០១ កថាខណ្ឌទី ១)
៣. ដីកាអាចស្នើដាក់ភស្តុតាង (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៣)
៤. ដីកាសម្រេចស្ដីពីការស្នើសុំដាក់ភស្តុតាង
៥. ការពិនិត្យភស្តុតាង
៦. ភាគីធ្វើការទាញហេតុផលចុងក្រោយ (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៥)
៧. ការដកពាក្យបណ្ដឹង ការសះជា ការបោះបង់នូវការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព ជា អាទិ៍ ។

កថាភាគទី៣៖ កំណត់ហេតុនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

តុលាការត្រូវ ឲ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុស្ដីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ នៅគ្រប់កាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ ។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយប្រធាន និង ក្រឡាបញ្ជីដោយហេតុថាពួកគេជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ ។

ចំនុចដែលត្រូវសរសេរ៖

- សញ្ញាណរឿងក្ដី
- ឈ្មោះ ចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះ តំណាងអយ្យការ ដែលបានចូលរួម ប្រសិនបើមាន
- ឈ្មោះ ភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និង អ្នកបកប្រែដែលបានបង្ហាញខ្លួន
- ពេលវេលា និង ទីកន្លែងនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ហេតុការណ៍ដែលធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ ឬហេតុការណ៍ និង មូលហេតុដែលមិនបានធ្វើជាសាធារណៈ ក្នុងករណីមិនធ្វើជាសាធារណៈ ។

នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្ដីសង្ខេបអំពីការទាញហេតុផលនីមួយៗ ហើយជាពិសេស ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំនុចដូចខាងក្រោម៖

- ការដកពាក្យបណ្ដឹង
- ការផ្សះផ្សា
- ការលះបង់ការទាមទារ
- ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព
- សេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់៖

○សាក្សី
○ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន
○របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ

- ការធ្វើសម្បថ ឬមិនធ្វើសម្បថរបស់៖
    ○សាក្សី
    ○របស់ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន
    ○របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ
    ○មូលហេតុដែលមិនបានឲ្យសាក្សី និងអ្នកធ្វើកោសលវិច័យធ្វើសម្បថ
- លទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យ
- ចំនុចដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង ចំណុចដែលតុលាការអនុញ្ញាតិឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី
- ការសំរេចសេចក្តីដែលបានធ្វើឡើង ដោយមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
- ការប្រកាសសេចក្តីសំរេច

ក្នុងករណីដែលបណ្តឹង ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនតាមការសំរេចសេចក្តីទេសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សាក្សី របស់ភាគីផ្ទាល់ និង របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ និង លទ្ធផលនៃការពិនិត្យអាចមិនសរសេរក្នុងកំណត់ហេតុបានដោយទទួលការអនុញ្ញាតិពីតុលាការ ។ ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះករណីដែលភាគីទាមទារឲ្យតក់ត្រានៅក្នុងកំណត់ ក្នុងរយះពេល ១ សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានដឹងថាបណ្តឹងនោះត្រូវបានបញ្ចប់ ។

<u>គួរកត់សំគាល់៖</u> ក្រៅពីប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និង ក្រឡាបញ្ជី មិនចាំបាច់ឲ្យអ្នកចូលផ្សេងទៀត ចុះហត្ថលេខា ឬផ្តឹមមេដៃនៅលើកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ ។

១-សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងសារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ លើសពីនេះមានចំណុចសារធាតុ ជាច្រើននៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលតម្រូវឲ្យតុលាការយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី និង មានចំណុចសារធាតុខ្លះទាក់ទង និងការបញ្ចប់បណ្តឹងតាមរយៈកំណត់ហេតុដែលទាំងនោះរួមមាន៖

១-១-ចំណុចសារធាតុ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី

-ការលះបង់ការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព តុលាការមិនចាំបាច់ពិនិត្យភស្តុតាងបន្ថែមទេ (មាត្រា១២៣ ចំណុច ខ)

-សាក្សី និង អ្នកជំនាញដែលមិនព្រមស្បថ តុលាការមិនអាចយកចំលើយ អ្នកទាំងអស់នោះ យកមកធ្វើជាភស្តុតាងបានទេ (មាត្រា ១៣៧)

-បើភាគីម្ខាងបានប្តឹងសុំ ហើយភាគីដែលត្រូវបានភាគីម្ខាងប្តឹងសុំនោះ មិនហ៊ានធ្វើសម្បថ តុលាការអាចទទួលស្គាល់ថាសេចក្តីអះអាងអំពីចំណុចសាកសួរភាគីម្ខាងទៀតជាការពិតបាន (មាត្រា ១៤០ ចំណុច ២) ។

១-២-ចំណុចដែលទាក់ទងទៅការបញ្ចប់បណ្តឹងដោយកំណត់ហេតុ

-ការដកពាក្យបណ្តឹង (មាត្រា ២២១ និង ២២២)

-ការសះជា (មាត្រា ២២១ ២២២)

-ការលះបង់ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ (មាត្រា ២២១ ២២២)

២-សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងសុពលភាពនៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ ។

ដូច្នេះ កំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវគោរពតាមមាត្រា ១១៧ មាត្រា ១១៨ និងមាត្រា ១១៩ ។

កថាភាគទី ៤៖ ការពិនិត្យភស្តុតាងដោយសមូហវិធី

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកដំបូង ដែលធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីបានបញ្ចប់ការៀបចំចំណុចវិវាទ និង ភស្តុតាងរួចហើយ តុលាការ ត្រូវធ្វើឲ្យការពិនិត្យភស្តុតាង អាចប្រព្រឹត្តទៅជាបន្ទាន់បាន (មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ការសាកសួរសាក្សី ឬសាមីភាគី បើអាចធ្វើបាន ត្រូវធ្វើដោយសមូហវិធី (មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ២) ។ តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាង ដោយសមូហវិធី តុលាការ នឹងអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានត្រឹមត្រូវ ហើយ បានលឿន ដោយផ្អែកលើជំនឿទុកចិត្តថ្មីៗ ។

១-ការសាកសួរសាក្សីៈ

តួនាទីសំខាន់របស់តុលាការ ក្នុងការសាកសួរសាក្សីនៃគោលការណ៍ភាគី គឺមិនទទួលទាំងបង្ខំចិត្តនូវចំលើយរបស់សាក្សី ថាជាការពិត ។ តុលាការ ត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយពិចារណាថា តើចំលើយរបស់សាក្សី នោះ ពិត ឬមិនពិត លើចំលើយដែលមានលាយឡំគ្នាទាំង ចំលើយពិត និង មិនពិត ។ ចំណុចពិសេសនៃការសាកសួរសាក្សី គឺឲ្យសាក្សីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ នូវអង្គហេតុដែលខ្លួនបានដឹង តាមការពិសោធន៍របស់ខ្លួនចំពោះមុខតុលាការ ហើយចំលើយរបស់សាក្សី គឺជាភស្តុតាង ។ ការធ្វើឲ្យសាក្សីបញ្ចេញពាក្យសំដីដើម្បីប្រាប់ដល់ចៅក្រម គឺជាតួនាទីមួយសំខាន់ណាស់របស់ចៅក្រមក្នុងការរកឃើញនូវការពិតពីសាក្សី ។

នីតិវិធីសួរសាក្សីមានដូចតទៅៈ

១. **សួរអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សីៈ** ត្រូវសួរនូវៈ
   - a. សួរ ឈ្មោះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ កំណើត
   - b. អាសយដ្ឋាន
   - c. មុខរបរជាដើម ។

២. **សម្បថ** (មាត្រា ១៣៧)
   - a. សាក្សី ត្រូវតែធ្វើសម្បថមុនពេលសាកសួរ លើកលែងមាត្រា ១៣៧ -២[២]
   - b. សម្បថ ត្រូវដឹកនាំដោយក្រឡាបញ្ជី[៣]
   - c. ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុនវត្តសក្តិសិទ្ធិនៃតុលាការនីមួយៗ
   - d. ក្រោយពីធ្វើសម្បថ ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវធ្វើកំណត់សម្បថ

៣. **ការកម្រិតការសាកសួរ**
   - a. ត្រូវធ្វើដាច់ដោយឡែក និង ច្បាស់លាស់ (មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១)
   - b. មិនត្រូវសួរសំណួរនាំមុខឡើយ
   - c. សំណួរ ច្រំដែល

[២] - លើកលែង ជនដែលមានអាយុក្រោម ១៦ ឆ្នាំ ឬ ជនដែលមិនយល់អំពីអត្ថន័យនៃសម្បថ តុលាការមិនឲ្យធ្វើសម្បថទេ ។

[៣] -ត្រូវអុជទៀន ធូប ក្រឡាបញ្ជីត្រូវអានប្រារព្ធវាទខ្លាំងៗ និង អាចពាក្យសច្ចាប្រណិធាន ឲ្យអ្នកស្បថថាតាម ។

d. សំណួរដែលគ្មានទំនាក់ទំនងនឹងចំណុចវិវាទ

e. សំណួរដែលប្រមាថមើលងាយ ឬធ្វើឲ្យច្របូកច្របល់ដល់សាក្សី ។ល។

២-ការសាកសួរសាមីភាគី

ជាគោលការណ៍ នីតិវិធីនៃការសាកសួរសាមីភាគី ក៏ដូចនឹងនីតិវិធីនៃការសាកសួរសាក្សីដែរ គឺត្រូវអនុវត្ត តាមបញ្ញត្តិស្តីពីការសាកសួរសាក្សី (មាត្រា ១៩១ កថាខណ្ឌទី ១)។

១. សួរ អត្តសញ្ញាណរបស់ភាគី
២. តុលាការអាចឲ្យសាមីភាគីធ្វើសម្បថ ឬមិនធ្វើសម្បថ
៣. បើ តុលាការឲ្យធ្វើសម្បថ ត្រូវពន្យល់ពីគោលបំណងនៃការធ្វើសម្បថ និងការផ្តន្ទាទោសអំពីការផ្តល់នូវការក្លែងបន្លំសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ព្រមទាំងធ្វើកំណត់ហេតុសម្បថ ។
៤. មិនត្រូវឲ្យសាមីភាគីចេញពីសាលសវនាការទេ
៥. ភាគី ត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

៣-កោសលវិច័យ

កោសលវិច័យគឺជាភស្តុតាង ដែលបង្គាប់ឲ្យតតិយជន ដែលមានឯកទេស បច្ចេកទេស និង ចំណេះដឹងផ្សេងៗ ឲ្យធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវចំណុចណាមួយ ដោយផ្អែកលើឯកទេស បច្ចេកទេស និង ចំណេះដឹងនោះ ។ កោសលវិច័យ គឺជាការពិនិត្យភស្តុតាងមួយប្រភេទ ហើយជាគោលការណ៍ត្រូវធ្វើឡើង ដោយការស្នើសុំពីភាគី ដូចភស្តុតាងដទៃទៀត ដែរ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលទទួលស្គាល់ថាមានការចាំបាច់ តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ បាន ។

មុននឹងកំណត់នូវចំណុច ដែលត្រូវធ្វើកោសលវិច័យ ដោយផ្អែកលើការទាមទាររបស់ភាគីម្ខាង តុលាការ ត្រូវផ្តល់ឱកាសម្ខាងទៀតបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន ។ អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ គឺជាសាក្សីផង ព្រមជាមួយគ្នានេះ គឺជាអ្នកជំនួយការរបស់តុលាការផង ។ តុលាការជាអ្នកជ្រើសតាំងអ្នកធ្វើកោសលវិច័យហើយការជ្រើសតាំងនេះ ត្រូវធ្វើដោយសមភាព ដោយផ្អែកលើមាត្រា ១៩៤ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ១៩៥ ។

៤-ការត្រួតពិនិត្យ

ការត្រួតពិនិត្យ គឺជាការពិនិត្យភស្តុតាង ដើម្បីទទួលបាននូវធនធានភស្តុតាង ដោយការត្រួតពិនិត្យនូវភិនភាគ ឬលក្ខណៈនៃវត្ថុដោយផ្ទាល់ ដោយចៅក្រម ដោយប្រើវិញ្ញាណប្រាំរបស់ខ្លួន (មាត្រា ១៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

កថាភាគទី ៥៖ ការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

ក្នុងករណី យល់ឃើញថា ត្រូវបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការទាញហេតុ និង ការពិនិត្យភស្តុតាង តុលាការត្រូវបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ(មាត្រា ១៨០ កថាខណ្ឌទី ១) ។ តុលាការត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវភាពត្រឹមត្រូវនៃការទាមទារ ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពនៃការអះអាង និង បញ្ជាក់ភស្តុតាងនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ហេតុនេះ ហើយអាជ្ញាអស់ជំនុំនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវកំណត់ជាស្ថាពរនូវសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១៩៤ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ដូច្នេះ នៅក្នុងលិខិតសាលក្រម ត្រូវសរសេរ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ខ) ។

ផ្នែកទី ៤៖ សាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

កថាភាគទី១៖ និយមន័យ៖

សាលក្រម គឺជាការសំរេចសេចក្តី ដែលតុលាការធ្វើលិខិតសាលក្រមដែលមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមទំរង់ ដែលច្បាប់បានកំណត់ដោយផ្អែកលើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើកលែងក្នុងករណី ដែលមានកំណត់ពិសេសនៅក្នុងសាលក្រមនេះ ឬនៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងទៀតហើយកើតមានអានុភាព ដោយការប្រកាស ដោយផ្អែកលើលិខិតសាលក្រមនោះ ។ ចំណុចនេះមានន័យថាចំពោះបណ្តឹងធម្មតាជាគោលការការវិនិច្ឆ័យទៅលើពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់កំណត់ ឬមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ឬក៏ការវិនិច្ឆ័យទៅលើការទាមទារក្នុងពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ឬ មិនត្រឹមត្រូវគឺត្រូវធ្វើដោយសាលក្រម ។

កថាភាគទី២៖ ប្រភេទសាលក្រមក្នុងរដ្ឋប្បវេណី៖ មានបីប្រភេទ៖

១-សាលក្រមចុងក្រោយ

សាលក្រមចុងក្រោយ គឺជាបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកទៅលើលទ្ធផល ដែលបានមកពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និង ការពិនិត្យភស្តុតាង ។ សាលក្រមចុងក្រោយនេះ

តុលាការបើកសិទ្ធិឲ្យគូភាគីនៃរឿងក្តីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់បាន កាលណាមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសំរេចរបស់ខ្លួន(មាត្រា២៦០) ។ ប្រភេទនៃសាលក្រមចុងក្រោយនេះមាន៖

១. សាលក្រមលើកពាក្យបណ្តឹងចោល

២. សាលក្រមច្រានចោលការទាមទារ

៣. សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារ

៤. សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារមួយផ្នែក

៥. សាលក្រមច្រានចោលការទាមទារមួយផ្នែកជាដើម ។

២-សាលក្រមរបៀប៖

សាលក្រមរបៀប គឺជាសាលក្រម ដែលគ្មានអានុភាពបញ្ចប់បណ្តឹងទេហើយដែលសំរេចសេចក្តីចំពោះចំណុចដែលជាបុរេលក្ខខ័ណ្ឌសំរាប់ការចេញសាលក្រមចុងក្រោយ។

២-១-ចំពោះបណ្តឹងដែលតុលាការបញ្ចប់វិនិច្ឆ័យដោយចេញសាលក្រមរបៀបមានដូចតទៅ៖

- *អត្ថិភាពនៃការទាមទារក្នុងករណីដែលមានវិវាទលើអត្ថិភាព និង ចំនួនទឹកប្រាក់ទាមទារ*

បានន័យថាប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យទាំងមូលហេតុនៃការទាមទារ និង ចំនួនទឹកប្រាក់ហើយការវិនិច្ឆ័យនោះ ត្រូវបានសន្និដ្ឋានថាការទាមទារគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវវិញ នោះវាបណ្តាលឲ្យការវិនិច្ឆ័យអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នោះត្រូវអាសាបង់ ។

- *មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដែលអាចវិនិច្ឆ័យដោយឯករាជ្យ៖*

បានន័យថាអាចបង្កើត ផ្លាស់ប្តូរ ឬរំលត់នូវទំនាក់ទំនង ដោយស្វ័យប្រវត្តិជាមុនសិន ។

- *អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹង៖*

បានសេចក្តីថាបើមានវិវាទទៅលើល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃបណ្តឹង ដូចជា អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិជំរះក្តីរបស់តុលាការកម្ពុជា ឬសមត្ថកិច្ចរបស់ភាគីថាមាន ឬគ្មាន ឬការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង នោះមានសុពលភាព ឬគ្មានសុពលភាព តុលាការអាចចេញសាលក្រមរបៀបចំពោះអត្ថិភាពនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹងនោះបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើតុលាការវិនិច្ឆ័យទៅលើល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃបណ្តឹងថា គ្មានអត្ថិភាពទេ តុលាការនឹងចេញសាលក្រមចុងក្រោយលើកចោលនូវពាក្យបណ្តឹងនោះ ។

- *ហេតុដែលទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់បណ្តឹង៖*

បានន័យថា បើមានវិវាទទៅលើសុពលភាពនៃពាក្យបណ្តឹង ឬមោឃភាពនៃការដកពាក្យបណ្តឹងការផ្សះផ្សាលើបណ្តឹងការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ឬការលះបង់ការទាមទារជាដើម តុលាការអាចបន្តបណ្តឹងនោះបាន ដោយចេញសាលក្រមរបៀបថា វាមោឃភាព ។ ផ្ទុយ

ទៅវិញ ប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យថាមានសុពលភាពតុលាការ នឹងប្រកាសបញ្ចប់បណ្ដឹងនោះ ដោយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ ។

៣-សាលក្រមកំបាំងមុខ៖

សាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទ ។ សាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទ គឺជាសាលក្រម ដែលវិនិច្ឆ័យចំពោះការអវត្តមានរបស់ដើមចោទ ដែលមិនបានចូលរួមក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីតិវិធី របស់តុលាការ ។ ការអវត្តមាននេះតុលាការសន្មត់ថាដើមចោទគ្មានឆន្ទះក្នុងការធ្វើ ទៅតាម នីតិវិធីនៃបណ្ដឹង ។ នៅក្នុងសាលក្រមកំបាំងមុខនេះរួមមាន ២ ប្រភេទ៖

<u>៣-១-សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះដើមចោទ</u>

តុលាការអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទក្នុងករណីដូចខាងក្រោម៖

- ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល លើកទី១៖
    - ត្រូវច្រានចោល នូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ
- ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
    - ត្រូវច្រានចោល នូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ
- ករណីដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញ ហេតុផលបន្ត៖
    - អាចបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាល បរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលលើកទី ១ បាន
    - អាចបន្តនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបាន

<u>៣-២-សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចំលើយ៖</u>

សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចំលើយ គឺជាសាលក្រមដែលចេញដោយតុលាការក្នុង ករណីដែលចុងចំលើយមិនបានចូលរួមក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។

- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការ ទាញហេតុផលលើកទី ១ (មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ១)៖
    - ត្រូវ បញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើកទី ១ ។
- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយ ផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី២)៖

- ត្រូវចាត់ទុកថា ចុងចំលើយបានសារភាព តាមសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទ
- បើសិនជាការទាមទាររបស់ដើមចោទ មានហេតុផលត្រឹមត្រូវតាមសេចក្ដីថ្លែងការណ៍នេះ ត្រូវទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទតាមរយៈសាលក្រមកំបាំងមុខ ។
- បើសិន ជាការទាមទាររបស់ដើមចោទ ពុំមានហេតុផលត្រឹមត្រូវតាមសេចក្ដីថ្លែងការណ៍នេះទេ ត្រូវចេញសាលក្រមច្រានចោលនូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ។

- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបន្ត៖
  - បើមិនអាចរៀបចំចំណុចវិវាទតទៅទៀតបានទេ ត្រូវបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី ១ តាមធម្មតា ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០១ -១ដែរ ។

<u>៣-៣-**ករណីដែលភាគីទាំងសងខាងអវត្តមាន៖**</u>

ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ២១៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលមាន៖

- ក្នុងករណី ដែលភាគីទាំងសងខាងមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។
- មិនបានដាក់ពាក្យសុំ ឲ្យតុលាការកំណត់កាលបរិច្ឆេទជាថ្មីទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែទេ នោះត្រូវចាត់ទុកថា បានដកពាក្យបណ្ដឹង ។
- ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ពីរដងជាប់គ្នា ក៏ត្រូវចាត់ទុក ថាបានដកពាក្យបណ្ដឹងដែរ ។

ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខបានមាន៖

- *ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួនដោយមិនបានទទួលការកោះហៅស្របច្បាប់៖*

ចំណុចនេះមានចែងដោយផ្អែកលើមាត្រា៣ស្ដីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យសាកសួរគោលការណ៍ចំពោះមុខ ។ នៅក្នុងរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណី ភាគីនៃបណ្ដឹងអាចទទួលឥទ្ធិពលដល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយអានុភាពនៃសេចក្ដីសំរេចរបស់តុលាការ ដែលខ្លួនដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ។ ហេតុដូច្នេះជាគោលការណ៍ភាគីនៃរឿងក្ដី ត្រូវទទួលបាននូវឱកាសបញ្ចេញមតិអំពីចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យ

ដោយតុលាការក្នុងបណ្តឹងនោះ ហើយស្តាប់មតិដែលថ្លែងដោយភាគីម្ខាងទៀតមុនពេលតុលាការចេញសេចក្តីសំរេច ។

- *ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួនមានមូលហេតុ ដែលអាចទទួលស្គាល់ថាពិតជាមិនអាចបង្ហាញខ្លួនបានមែនដោយគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬកាលៈទេសៈសផ្សេងទៀតដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ។*
- *បណ្តឹងមិនស្របច្បាប់ ។*
- *ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលដើមចោទ ធ្វើនៅកាលបរិច្ឆេទទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលចុងចំលើយមិនបានបង្ហាញខ្លួន ហើយខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះ មិនបានជូនដំណឹងដល់ចុងចំលើយ មុនកាលបរិច្ឆេទ ។*

កថាភាគទី៣៖ ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម៖

ភាគីធ្វើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺមានគោលបំណងឲ្យតុលាការដោះស្រាយបណ្តឹងរបស់ខ្លួនតាមរយៈការកំណត់ជាស្ថាពរដោយតុលាការនូវអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃការទាមទារ ដែលលើកឡើងជាកម្មវត្ថុ ដើម្បីឲ្យវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងនោះ ។ សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺជាលិខិតតូបករណ៍មួយ ដែលតុលាការប្រើប្រាស់សំរាប់ធ្វើការបង្ហាញចំលើយស្តីពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ។

១-និទ្ទេស ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី ៖

១. ឈ្មោះតុលាការ ដែលចេញសាលក្រម

២. ថ្ងៃ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

៣. ឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិងឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

៤. អង្គហេតុ និង ចំនុចវិវាទ ចំនុចនេះ ចៅក្រម ត្រូវសរសេរពីខ្លឹមសនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយដើមចោទ និង ចុងចំលើយតបចំពោះការទាមទាររបស់ដើមចោទបន្ទាប់មក ចៅក្រម ត្រូវសរសេរពីសិទ្ធិគត្តិយុត្តិ ដែលជាមូលហេតុនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយ ដើមចោទ ព្រមទាំងអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការកើតឡើងនៃសិទ្ធិ ។

លើសពីនេះក្នុងករណីដែលចុង ចំលើយបានអះអាងអំពីមូលហេតុរាំងនូវកំណើត ឬរលាយសិទ្ធិដែលអះអាងដោយដើមចោទ ចៅក្រម ត្រូវសរសេរអង្គហេតុនោះ ហើយក៏ត្រូវសរសេរអំពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់នូវអង្គហេតុទាំងនោះដោយដើមចោទផង ។

៥. សំអាងហេតុ (មូលហេតុ ឬការយល់ឃើញ) ចំនុចនេះ ចៅក្រមត្រូវសរសេរ

អំពីការវិនិច្ឆ័យទៅលើភស្តុតាងស្តីពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃអង្គហេតុចាំបាច់សំរាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ អំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ដោយផ្អែកលើអង្គហេតុ ដែលបានទទួលស្គាល់ដើម្បី ទាញនូវលទ្ធផលក្នុងសេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ ។

៦. សេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ចំណុចនេះ មានន័យថា ចៅក្រម ត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេច ជាចុងក្រោយស្តីពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទ ។

ចៅក្រម ដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតសាលក្រមនោះ ។ ក្នុង ករណី ដែលចៅក្រមណាម្នាក់ក្នុងចំណោមក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះមានធុរៈមិនបានចុះហត្ថលេខាលើ លិខិតសាលក្រម ចៅក្រមផ្សេងទៀត ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយចុះនិទ្ទេសអំពីហេតុដែល ចៅក្រមនោះមិនអាចចុះហត្ថលេខាបាន ។ ចំណុចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គឺជាចំណុច ចាំបាច់សរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម ហើយក្រៅពីចំណុចទាំងអស់នេះ តុលាការអាចសរសេរ ចំណុចផ្សេងទៀតដូចជា លេខសំណុំរឿងលេខសាលក្រម ប្រភេទនៃសាលក្រម ជាដើម ។

២-ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម

ចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយចេញសាលក្រម មានដូចខាងក្រោម៖

- *តុលាការត្រូវចេញសាលក្រម ចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ* បានសេចក្តីថា រាល់ការទាមទាររបស់ភាគីតុលាការ ត្រូវសំរេចទាំងអស់មិនឲ្យលើសនិងមិនឲ្យ ខ្វះការទាមទារឡើយ ។
- *តុលាការ មិនអាចចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំឡើយ* ចំណុចនេះ បានន័យថា ជាគោលការណ៍ចំណុច ដែលភាគីសុំ និង ចំណុចនៃសាលក្រមរបស់ តុលាការ ត្រូវតែមានភាពដូចគ្នា ហើយម្យ៉ាងទៀតមានអត្ថន័យបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីគោល ការណ៍នៃសិទ្ធិចាត់ចែងថា" គ្មានពាក្យបណ្តឹងគ្មានការសំរេចសេចក្តី" ។ ក្នុងករណីដែល តុលាការខកខានមិនបានធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើការទាមទារផ្នែកណាមួយ ដែលយើងហៅថា" ការ ខកខានវិនិច្ឆ័យ" ដែលខកខាននោះ ត្រូវបានចាត់ការបន្តនៅតុលាការនោះតទៅទៀត ។ ហេតុដូច្នេះ កាលណាតុលាការធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដោយចេញសាលក្រមទៅលើផ្នែក ដែលត្រូវ បានខកខាននោះ ទើបការចាត់ការបណ្តឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ។ សាលក្រមដែលវិនិច្ឆ័យជាក្រោយ លើផ្នែក ដែលត្រូវខកខាននោះ គេឲ្យឈ្មោះថា "សាលក្រមបន្ថែម" ។
- *តុលាការ ត្រូវសំរេចសេចក្តីអំពីករណីទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី* ទោះបីជាគ្មាន

ពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ បានន័យថាតុលាការ ត្រូវសំរេចសេចក្តីអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ដោយមិនចាំបាច់មានពាក្យសុំរបស់ភាគី ដោយផ្អែកតាមជំពូកស្តីពីប្រាក់ប្រដាប់ក្តីដែលច្បាប់តំរូវឲ្យភាគីចាញ់ក្តីជាអ្នកទទួលបន្ទុក ។

- *ក្នុងការចេញសាលក្រម តុលាការ ត្រូវវិនិច្ឆ័យទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់* ថាការអះអាងអំពីអង្គហេតុមាន ឬគ្មានភាពពិតដោយគិតពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់នូវលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាង និង ដំណើការ និង ខ្លឹមសារនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តាមជំនឿទុកចិត្តដោយសេរីរបស់ខ្លួន ។ គោលការណ៍ជំនឿទុកចិត្តដោយសេរី គឺជាគោលការណ៍ដែលចៅក្រមវិនិច្ឆ័យ ទៅលើពាក្យបណ្តឹង ដែលភាគីបានដាក់ដោយសេរី ហើយចៅក្រមអាចទទួលស្គាល់អង្គហេតុ ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រម ដោយផ្អែកលើជំនឿទុកចិត្តរបស់ខ្លួន ។ គោលការណ៍មួយទៀតដែលផ្ទុយ នឹងគោលការណ៍ជំនឿទុកចិត្តិដោយសេរី គឺគោលការណ៍បញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ដែលច្បាប់បានកំណត់ដោយកំរិតប្រភេទនៃភស្តុតាង ឬអនុភាពក្នុងការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ។

៣-ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រមៈ

ក្រោយពីតុលាការចេញលិខិតសាលក្រមរួចហើយ តុលាការ ត្រូវបញ្ជូនលិខិតសាលក្រមទៅឲ្យភាគីក្នុងអំឡុងពេល ២សប្តាហ៍ ដោយគិតពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម ។ សាលក្រមដែលត្រូវបញ្ជូននោះគឺ អនុសារសាលក្រម ។ ទោះបីជាមាន ឬគ្មានវត្តមានគូភាគី នៅពេលប្រកាសសាលក្រមក៏ដោយ ក៏ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម ទៅឲ្យគូភាគីនៃរឿងក្តី គឺក្នុងគោលបំណងឲ្យគូភាគីដឹងច្បាស់លាស់អំពីអត្ថន័យរបស់សាលក្រម ។ ម្យ៉ាងទៀតឆ្លងកាត់ការបញ្ជូននេះអំឡុងពេលអាចប្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចាប់ពីដំណើការហើយភាគីដែលឈ្នះក្តីអាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្នបាន ។

កថាភាគទី ៤ ៖ ទំរង់នៃសាលក្រម

-១-ទំរង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយ

ចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម (មាត្រា ១៨២)

-តុលាការ ត្រូវចេញសាលក្រមចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ

-តុលាការមិនចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំឡើយ ។

-តុលាការត្រូវ សម្រេចអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ ។

នៅក្នុងលិខិតសាលក្រម ត្រូវសរសេរចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ ៖

១. ឈ្មោះ តុលាការ

២. ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

៣. ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

៤. អង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ

៥. សំអាងហេតុ

៦. សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់

ចំពោះអង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី ។ ចៅក្រម ដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខា លើសាលក្រមនោះ ។ ក្នុងករណីណាចៅក្រមណាម្នាក់ ក្នុងចំណោមក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ មានធុរៈក្នុងការចុះហត្ថលេខា លើលិខិតសាលក្រម ចៅក្រមផ្សេងទៀត ត្រូវចុះ ហត្ថលេខា ដោយចុះនិទ្ទេសអំពីហេតុដែលចៅក្រមនោះ មិនអាចចុះហត្ថលេខាបាន ។

តាមទំរង់ដូចបានបញ្ជាក់រៀបរាប់ខាងលើ ហើយអាចបែងចែកទំរង់នៃសាលក្រមជា ៤ផ្នែក ៖

- **ផ្នែកក្បាលនៃសាលក្រម**
  - តុលាការ
  - ថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
  - ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយ និងឈ្មោះ និង អាស័យដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ។
- **ផ្នែកអង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ**
  - ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី
- **ផ្នែកសំអាងហេតុ**
  - គឺជាទឡ្ហីករណ៍នៃអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យតុលាការចេញសេចក្តីសម្រេច ។ មុននឹងសរសេរផ្នែកសំអាងហេតុ ត្រូវគិតឲ្យហើយជាស្រេច ថាតើនឹងសម្រេចសេចក្តីទៅលើអ្វីខ្លះ គ្មានចំណុចនៃសេចក្តីសម្រេចណាមួយ ដែលគ្មានសំអាងហេតុទេ ។
- **ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច**
  - នៅក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណីរួមមានបណ្តឹងបីយ៉ាង គឺ ៖
    - បណ្តឹងទាមទារឲ្យផ្តល់តាវកាលិក
    - បណ្តឹងទាមទារឲ្យបញ្ជាក់
    - បណ្តឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្តូរ ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិ
  - សាលក្រមដែលសម្រេចដល់សេចក្តីលើបណ្តឹង ទាំងបីយ៉ាងខាងលើនេះហៅថា

- សាលក្រមបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក
- សាលក្រមបញ្ជាក់
- និង សាលក្រម បង្កើត ប្តូរ ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិ

○ សេចក្តីសម្រេចនៃសាលក្រមចុងក្រោយរួមមាន៖

- សេចក្តីសម្រេចលើកនូវពាក្យបណ្តឹង (ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទ ផ្ទុយនឹងច្បាប់ ឬខ្វះលក្ខខណ្ឌនៃបណ្តឹង)
- សេចក្តីសម្រេចច្រានចោលនូវការទាមទារ (ក្នុងករណីដែលភាគីគ្មានភស្តុតាង ឬមានមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីយកមកបញ្ជាក់អង្គហេតុដែលខ្លួនបានអះអាង)
- សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់ (ក្នុងករណីដែលភាគីមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់យកមកបញ្ជាក់អង្គហេតុ ដែលខ្លួនបានអះអាង) ។
- និង លើសពីនេះ តុលាការត្រូវសម្រេចផលដែរ អំពីបន្ទុកនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ។

-២-ទំរង់នៃសាលក្រមរបៀប៖

សាលក្រមរបៀប មានទំរង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងទំរង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយផងដែរ ប៉ុន្តែមានលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នាខ្លះៗ ត្រង់ផ្នែកសំអាងហេតុ និង ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច ដែលរួមមានដូចតទៅ ៖

❖ **ផ្នែកសំអាងហេតុ៖**

○ លើកឡើងនូវហេតុផលទាំងឡាយ ដែលតុលាការមិនអាចសម្រេចដល់អង្គសេចបាន ហើយនាំឲ្យមានការចាត់របៀប ដែលហេតុផលទាំងនោះរួមមាន៖

- ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬមិនច្បាស់លាស់ តម្រូវឲ្យមានការស៊ើបសួរបន្ថែម
- តម្រូវឲ្យមានការបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង
- តម្រូវឲ្យមានការបង្អង់សំណុំរឿង ដោយមានករណីបន្ទាន់បង្ខំ
- តម្រូវឲ្យមានការផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

❖ **ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច៖**

○ ចាត់ឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

○ ចាត់ឲ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬប្រតិកោសល្យវិច័យ

○ ចាត់របៀបដើម្បីបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង

○ ចាត់របៀប ដើម្បីបង្អង់សំណុំរឿង

○ ចាត់របៀប ដើម្បីផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

កថាភាគទី៥៖ ការប្រកាសសាលក្រម៖

ជាគោលការណ៍ កំណើតនៃអានុភាពនៃសាលក្រម នឹងមានអានុភាពដោយការប្រកាស ដែលជាទំរង់នៃការជូនដំណឹងពិសេស ។ ទំរង់ណាក្រៅពីការប្រកាសនេះមិនបណ្តាល ឲ្យមានអានុភាពឡើយ ។ ទំរង់នៃការប្រកាសសាលក្រមអាចធ្វើបានទោះបីជាភាគីម្ខាង ឬទាំងសងខាងអវត្តមានក៏ដោយ ។ ការប្រកាសត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

១-ការប្រកាសសាលក្រម៖

១. ត្រូវធ្វើឡើងដោយការកោះហៅតាមកាលបរិច្ឆេទ
២. ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែគឺចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់នូវការ ទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
៣. ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម
៤. ត្រូវធ្វើនៅក្នុងសវនាការដែលបើកជាសាធារណៈ (ចៅក្រមទទួលបន្ទុកម្នាក់ ឬប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះជាអ្នកអាននូវសេចក្តីសំរេចបញ្ចប់

២-អត្តពន្ធភាពនៃសាលក្រម៖

ជាគោលការណ៍សាលក្រម ដែលប្រកាសរួចហើយ តុលាការដែលចេញសាលក្រមនោះមិនអាចកែប្រែ ឬលុបសាលក្រមនោះបានឡើយ ។

លើកលែងតែករណីពិសេសមួយ ចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- *ក្នុងករណីដែលសាលក្រមមានការគណនាលេខខុស ឬកត់ខុស ឬកំហុសជាក់ស្តែង*ផ្សេងទៀត ដែលមានប្រភេទប្រហាក់ប្រហែលគ្នាតុលាការអាចចេញដីកាសំរេចកែតំរូវសាលក្រមតាមពាក្យសុំ ឬដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន ។
- *ចំពោះដីកាសំរេចកែតំរូវសេរសេរបន្ថែមនៅលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និង អនុសារសាលក្រម* ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើយល់ឃើញថាសមរម្យតុលាការអាចធ្វើដីកាសំរេចនេះជាលិខិតជំនួសការសរសេរបន្ថែមនៅលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និង អនុសារសាលក្រម ហើយ បញ្ជូនឯកសារចំលងយថាភូតនៃការសំរេចនេះទៅឲ្យភាគីបាន ។

ការកែតំរូវសាលក្រមនេះ តុលាការសាមី ត្រូវធ្វើជាដីកាសំរេចកែតំរូវចំណុច ដែលខុសឆ្គង ។ យើងដឹងថាសាលក្រមមានអានុភាពចងតុលាការ ដែលចេញសេចក្តីសំរេចនោះមែនតែការកែតំរូវកំហុសជាក់ស្តែងក្នុងការសរសេរពុំមែនជាការផ្លាស់ប្តូរខ្លឹមសាររបស់សាលក្រមឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ បើតំរូវឲ្យឆ្លងកាត់ការវិនិច្ឆ័យនូវកំហុសរបស់តុលាការ ដែលចេញសាលក្រមដោយ

តុលាការជាន់ខ្ពស់នោះកិច្ចការនេះអាចទាមទារឲ្យមានការចំណាយពេលវេលា និង ពលកម្ម ដែលគ្មានប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន ។

ដូច្នេះហើយបញ្ញត្តិនេះ ទទួលស្គាល់ការកែតំរូវសាលក្រមរបស់តុលាការ ដែលបានចេញសាលក្រមនោះដោយខ្លួនឯង ។ ដោយអ្នកស្វែងរកឃើញនូវការសរសេរខុសលើសាលក្រមភាគច្រើននៃរឿងក្តី ហើយភាគីជាអ្នកទទួលរងនូវការខូចខាតប្រយោជន៍ ដោយសារការសរសេរខុសនោះ ដូច្នេះយើង ត្រូវទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំ របស់ភាគីក្នុងការសុំកែតំរូវសាលក្រម ដែលសរសេរខុស ។ ចំពោះភាគី ដែលទទួលការខូចខាតប្រយោជន៍ដោយដីកាសំរេចកែប្រែសាលក្រមអាចប្តឹងជំទាស់បានចំពោះដីកាសំរេចនោះបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែបើមានការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងអំឡុងពេលសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំពោះសាលក្រមនោះភាពត្រឹមត្រូវនៃដីកាសំរេចកែតំរូវសាលក្រមនោះក៏នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យនៅពេល ដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ជំនុំជំរះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងការសំរេចសេចក្តីអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះដែរ ។ ហេតុដូច្នេះបញ្ញត្តិមិនអនុញ្ញាតឲ្យភាគីធ្វើ បណ្តឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសំរេចកែតំរូវ ដោយឯកឯងឡើយ នៅពេលការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ដីកាសំរេចកែតំរូវសាលក្រម ក្លាយជាសេចក្តីវិនិច្ឆ័យតែមួយ ដោយសរសេរបន្ថែមលើលិខិតសាលក្រម ហើយបង្កើតអានុភាពដូចបានចេញ ដែលមានអត្ថន័យដែលបានកែតំរូវហើយតាំងពីពេលដំបូង ។ ក្នុងករណី ដែលបានធ្វើដីកាសំរេចកែតំរូវពុំចាំបាច់ភ្ជាប់ជាមួយលិខិតសាលក្រមឡើយទៅឲ្យគូភាគី ។

៣- ពេលសាលក្រមចូលស្ថាពរៈ

នៅក្នុងពេល ដែលច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិឲ្យទៅភាគីប្តឹងឧបាស្រស័យ ទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ឬប្តឹងទាស់ ដោយស្របច្បាប់នោះសាលក្រមមិនចូលជាស្ថាពរឡើយ ។ ដូចនេះសាលក្រមស្ថាពរ មានអានុភាពបង្អាក់ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ឬពាក្យបណ្តឹងទាស់ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល ដែលច្បាប់បានកំណត់ ។ ពេលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ បង្កើតអានុភាពអាជ្ញាអស់ជំនុំ ។ ពេលមានអាជ្ញាអស់ជំនុំ ត្រូវកំណត់ជាស្ថាពរនូវទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត នាពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុជលដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ទំហំនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំមានត្រឹមតែទំហំ ដែលបានវិនិច្ឆ័យនៅក្នុងសេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ការទាមទារ ដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬពាក្យបណ្តឹងតបតែប៉ុណ្ណោះ ហើយអាជ្ញាអស់ជំនុំមិនអាចមានទៅលើសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងសំអាងហេតុនៃសាលក្រមបានទេ ហើយម្យ៉ាងវិញទៀត បើចុងចំលើយទាមទារការទូទាត់ ដោយសិទ្ធិលើបំណុលតបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងវិនិច្ឆ័យ ក្នុងសាលក្រមស្ថាពរ ដែលសំរេចថាគ្មានសិទ្ធិលើបំណុលតបទេ ត្រូវបង្កើតអានុភាពនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំលើទឹក

ប្រាក់ ដែលបានតវ៉ាដោយការទូទាត់នោះ ។ ពេលសាលក្រមចូលស្ថាពរ បង្កើតអានុភាព អនុវត្តចាប់តាំងពីពេលដែលអាជ្ញាអស់ជំនុំបានកើតឡើង ។

ផ្នែកទី ៥៖ ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

កថាភាគទី១៖ អត្ថន័យនៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង គឺជាសកម្មភាព ដែលដើមចោទ និង ចុងចំលើយធ្វើសម្បទានគ្នាទៅវិញទៅមក (លះបង់រៀងៗខ្លួន) នូវការអះអាងអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគត្តិយុត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង និង ព្រមព្រៀងបញ្ចប់វិវាទនៅក្នុងនីតិវិធីបណ្តឹង ហើយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនោះ ដោយឯកភាពគ្នាចំពោះមុខតុលាការ ។ ហេតុនេះហើយ ការសះជា គឺជាមូលហេតុដ៏សំខាន់មួយនៃការបញ្ចប់បណ្តឹង ដូចសាលក្រមដែរ ។

-<u>ការសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សា មាត្រា ៩៧ ៖</u>

តុលាការ អាចសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សាបាន ទោះបីជាបណ្តឹងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលណាក៏ដោយ ។

-<u>ការសាកល្បងផ្សះផ្សានៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មាត្រា ១០៨៖</u>

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការ ត្រូវសាកល្បងផ្សះផ្សាជាដំបូងសិន លើកលែងតែយល់ឃើញថាមិនសមរម្យ ។

<u>ការផ្សះផ្សាលើបណ្តឹង មាត្រា ២២០៖</u>

ភាគីអាចធ្វើការផ្សះផ្សា នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សាបាន ។

ការផ្សះផ្សាដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ អាចធ្វើនៅក្រៅទីតាំងតុលាការក៏បានដែរ ប្រសិនបើ តុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យ ។

<u>អានុភាពនៃកំណត់ស្តីពីការសះជា ជាអាទិ៍</u> ៖

ក្នុងករណីដែលមានការសះជា ការលះបង់នូវការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ត្រូវបានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុ កំណត់ហេតុនេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ ។

<u>-កំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មាត្រា ១១១ ចំណុច ឃ</u>

ឃ-ការ ដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និង ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ។ នេះក៏ចាត់ទុកជាការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹងដែរ ។

-កំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មាត្រា ១១៩ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ក

ក-ការដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព ។ នេះ ក៏ចាត់ទុកជាការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹងដែរ ។

១- ផលប្រយោជន៍នៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

១. អាចបញ្ចប់ជម្លោះបានឆាប់រហ័ស
២. អាចដោះស្រាយជាស្ថាពរ និង ដាច់ស្រេច
៣. ដោះស្រាយសមរម្យតាមធម្មជាតិ ដោយមិនបើហិង្សា
៤. អាចទទួលនូវខ្លឹមសារនៃការសះជាសមរម្យ ដែលស្របទៅនឹងលក្ខណៈ និង ស្ថានភាពនៃរឿងក្តី ។
៥. ភាគី នឹងអនុវត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តនូវកាតព្វកិច្ចដែលបានសន្យាក្នុងការសះជា ។
៦. អាចរក្សានូវភាពប្រក្រតីនូវទំនាក់ទំនងរវាងភាគី នាពេលអនាគតបាន។

២-ការផ្សះផ្សានៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និង កាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សា

១. ការផ្សះផ្សា អាចធ្វើទៅបានជាអសាធារណៈ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សា
២. នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការផ្សះផ្សា ភាគីអាចនិយាយអ្វីៗដោយស្មោះបាន ចំពោះតុលាការ ដោយសារតែតុលាការមិនអាចយកទៅធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រមបាន ។

៣-ការផ្សះផ្សានៅក្រៅតុលាការ

ក្នុងករណីដែលតុលាការ យល់ឃើញថា សមរម្យ តុលាការក៏អាចធ្វើការផ្សះផ្សាតាមផ្លូវបណ្តឹង នៅក្រៅតុលាការបាន (មាត្រា២២០ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ឧទាហរណ៍ដូចជា៖

- ❖ ការពាក់ព័ន្ធ នឹងជម្លោះស្តីពីព្រំដី ឬស្តីពីការសាងសង់ អាចមានករណីដែលគួរតែផ្សះផ្សាដោយមើលស្ថានភាពផ្ទាល់ទីកន្លែង ។
- ❖ ក្នុងករណីដែលភាគីណាម្ខាងមានជម្ងឺធ្ងន់ មិនអាចចូលខ្លួនមកតុលាការបាន តុលាការអាចផ្សះផ្សានៅកន្លែងណាមួយសមស្រប ក្រៅពីតុលាការបាន ។

កថាភាគទី ២៖ អានុភាព និង កំណត់ហេតុសះជា

១-អានុភាពនៃកំណត់ហេតុសះជា

កំណត់ហេតុសះជា មានអានុភាពដូចនឹងសាលក្រមស្ថាពរដែរ រាប់បញ្ចូលទាំងអនុភាពនៃការបញ្ចប់បណ្តឹង ហើយក្រៅពីនេះ អានុភាពអនុវត្តក្នុងករណីដែលការសះជានោះ មានខ្លឹមសារ

ផ្តល់តាវកាលិកកំណត់មួយ ។ មានន័យថា ភាគីអាចយកកំណត់ហេតុដែលមានចុះអំពីការសះជានោះ មកធ្វើជាលិខិតអនុវត្ត ដើម្បីដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបាន (មាត្រា ៣៥០ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ឈ) ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀត មិនបំពេញកាតព្វកិច្ច ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការសះជានោះទេ អាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ហើយនេះ គឺជាចំណុចមួយដ៏សំខាន់ដើម្បីពន្យល់ណែនាំឲ្យភាគីសះជា ។

២-កំណត់ហេតុសះជា

ដោយយោងតាមមាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បានចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការសះជា ការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងកំណត់ហេតុ កំណត់នេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ ។

ក-ទំរង់នៃកំណត់ហេតុសះជា៖

- **ផ្នែកក្បាលនៃកំណត់ហេតុ៖**
  - បាវចនា(ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ)
  - បានឃើញ សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី លេខ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ
  - សាលាដំបូង..............
  - ដើមចោទ ឈ្មោះ ....
  - ចុង ចំលើយឈ្មោះ ....
  - បានឃើញ កំណត់ហេតុត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ចុះថ្ងៃ ទី ខែ ឆ្នាំ
  - បានឃើញ កំណត់ទាញហេតុផល ដោយផ្ទាល់មាត់ ចុះ ថ្ងៃ ទី ខែ ឆ្នាំ
- **ផ្នែកខ្លឹមសារនៃកំណត់ហេតុ៖**
  - ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់នូវការទទួលស្គាល់ ឬ លះបង់ការទាមទារ និង ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យ ងាយស្តាប់ ងាយយល់ តែមានន័យគ្រប់គ្រាន់
- **ផ្នែកសេចក្តីបញ្ចប់នៃកំណត់ហេតុ**
  - ម៉ោង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់កំណត់ហេតុ
  - ហត្ថលេខា របស់ចៅក្រម
  - ហត្ថលេខា របស់ក្រឡាបញ្ជី
  - ស្នាមផ្តិមមេដៃរបស់ ដើមចោទ និង ចុងចំលើយ ។

ខ-ទំរង់គំរូនៃកំណត់ហេតុសះជា៖

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាកត្រ

កំណត់ហេតុសះជា

(មាត្រា ២២២ នៃ ក.ន.រ)

បានឃើញ សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ ៖........ចុះថ្ងៃទី..........ខែ.......ឆ្នាំ......របស់សាលាដំបូង ....។

ដើមចោទ ឈ្មោះ ....និង ចុងចំលើយឈ្មោះ .... ។

បានឃើញកំណត់ហេតុត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលចុះថ្ងៃទី......ខែ.....ឆ្នាំ ....របស់ដំបូង...។

នៅថ្ងៃទី................ ខែ.......... ឆ្នាំ.............. វេលាម៉ោង.......នាទីព្រឹក នៅសាលាដំបូង....... រវាងដើមចោទឈ្មោះ....... ភេទ....... អាយុ.......ឆ្នាំ មានទីលំនៅភូមិ....... ឃុំ....... ស្រុក....... ខេត្ត....... និងចុងចម្លើយឈ្មោះ....... ភេទ....... អាយុ .... ឆ្នាំ ប្រពន្ធឈ្មោះ .... អាយុ .... ឆ្នាំ មានទីលំនៅភូមិ .... ឃុំ.................. ស្រុក..................... ខេត្ត................... បានព្រមព្រៀងសះជានឹងគ្នាដែលចុងចម្លើយសុខចិត្ត......................... ទៅដើមចោទ។

កំណត់ហេតុនេះ គូភាគីបានអាន និង ពិនិត្យ ហើយបានឯកភាពយល់ព្រម ដោយគ្មានភាគីណាមួយជំទាស់ឡើយ។ កំណត់ហេតុនេះ បានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី .... ខែ....... ឆ្នាំ .... វេលាម៉ោង ....នាទី........។

ដើមចោទ **ចុងចម្លើយ** **ក្រឡាបញ្ជី**

បានឃើញ

ចៅក្រម

ជំពូកទី ៤

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ

ផ្នែកទី១ ៖ សញ្ញាណទូទៅនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ

ការអនុវត្តដោយបង្ខំ មិនមែនអនុវត្តត្រឹមតែសាលក្រមទេ គឺអនុវត្តរាល់សេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការដែលមានប្រសិទ្ធិភាពអនុវត្ត ។ នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ ជានីតិវិធីអនុវត្តសិទ្ធិដែលត្រូវបានកំណត់រួចហើយតាមរយៈសាលក្រម ឬលិខិតអនុវត្ត ។ ដូច្នេះ ការអះអាងផ្សេងៗរបស់អ្នកចាញ់ក្នុងរឿងក្ដីនេះ មិនបានត្រូវយកមកពិចារណា ក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំឡើយ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ការអនុវត្តត្រូវបានបែងចែកជា ២ប្រភេទធំៗ ដូចជា៖

១. **ការអនុវត្តជាប្រាក់៖**
   - a. ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ
   - b. ការអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុ
   - c. ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល

២. **ការអនុវត្តមិនមែនជាប្រាក់**
   - a. ការអនុវត្តស្ដីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យប្រគល់វត្ថុ
   - b. ការអនុវត្តស្ដីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យធ្វើសកម្មភាព ឬមិនឲ្យធ្វើសកម្មភាព

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី មុនពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្ដើម

នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចចាប់ផ្ដើមបានលុះត្រាតែមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ។

កថាភាគទី១៖ ការដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

ពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ពេលនោះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យពាក្យសុំនោះ តើបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣៤៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែរ ឬទេ

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវ៖

១. ពាក្យសុំ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

២. ត្រូវមានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់ម្ចាស់បំណុល នៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង

៣. ត្រូវ មានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង

៤. សញ្ញាណនៃលិខិតអនុវត្ត (ភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាក្យសុំ)

៥. លក្ខណៈនៃការសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ៖

a. ដោយផ្ទាល់

b. ដោយជំនួស

c. ឬ ដោយប្រយោល

៦. ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច ក្នុងលិខិតអនុវត្ត

ក្រោយពេល ដែលក្រឡាបញ្ជីបានធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៣៤៩ រួចហើយ នោះក្រឡាបញ្ជីត្រូវ៖

១. ចុះក្នុងសៀវភៅទទួលបណ្តឹង សុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

២. បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ចំនួន ១ ម៉ឺន រៀល (មាត្រា ៣៧២)

៣. បង្គាប់ឲ្យដាក់ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥៥)

កថាភាគទី ២៖ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត៖

១-ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយក្រឡាបញ្ជី

ជាទូទៅ ក្រឡាបញ្ជី មានភារកិច្ចក្នុងការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ពោលគឺក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច បានសេចក្តីថា ក្រឡាបញ្ជីត្រូវយកលិខិតអនុវត្តដើម មកថតចម្លងដោយបញ្ជាក់ថា" *បានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម" រួចចុះហត្ថលេខា និង បោះត្រា ទើបក្លាយទៅជាឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលក្រឡាបញ្ជី ត្រូវយកមកប្រើប្រាស់សំរាប់ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ។* រូបមន្តអនុវត្តមាន ២ ប្រភេទ ៖ (១)-រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ(មាត្រា ៣៥៤ នៃ ក.ន.រ) និង (២)- រូបមន្តអនុវត្តពិសេស (មាត្រា ៣៥៦ នៃក.ន.រ) ។

១-១-រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ

-លិខិតអនុវត្តគ្មានភាពស្មុគស្មាញ

-មានទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ចំពោះតែដើមចោទ និង ចុងចំលើយក្នុងរឿងក្តី

-គ្មានគោលដៅច្រើន

-កំណត់ពេលវេលាច្បាស់លាស់

១-២-រូបមន្តអនុវត្តពិសេស

-មានលក្ខខណ្ឌបង្អង់

-ពេលវេលាកំណត់មិនពិតប្រាកដ

-អនុវត្តទៅលើអ្នកផ្សេងក្រៅពីកូនបំណុល និង ម្ចាស់បំណុលដែលលិខិតអនុវត្តបានកំណត់ ។

-ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តច្រើនច្បាប់

មុននឹងក្រឡាបញ្ជី ធ្វើការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេសយកទៅអនុវត្តបានលុះតែះ

ក-***ម្ចាស់បំណុលធានាបាន នូវលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៣៥៦កថាខណ្ឌទី១៖***

នៅក្នុងករណីដែលសិទ្ធិទាមទារដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ ឬពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការីអាចប្រគល់រូបមន្តអនុវត្តបាន លុះត្រាតែម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់អំពីការបំពេញលក្ខខណ្ឌ ឬការមកដល់នូវពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដនោះ ។

ខ-មានការអនុញ្ញាតពីប្រធានតុលាការ ឬ ចៅក្រមចាត់តាំង(មាត្រា ៣៥៦ កថាខណ្ឌទី ៤

នៅពេលក្រឡាបញ្ជីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តដោយយោងាតាមបញ្ញត្តិ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬកថាខណ្ឌទី ៣ នៃ មាត្រា ៣៥៦ (*ក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា អាចនឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយយកបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីភាគីដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្តធ្វើជាម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬករណីដែលម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់ដោយលិខិតអនុវត្តអំពីហេតុការណ៍នោះ ក្រឡាបញ្ជី ឬ សារការីអាចផ្តល់*

រូបមន្តអនុវត្ត) ខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីនោះ ត្រូវទទួលសេចក្តីអនុញ្ញាតពីតុលាការដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

ក-អ្នកដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន(មាត្រា ៣៥១)

- ❖ ម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត ឬ កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត
- ❖ ភាគីដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ តតីយជនដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ អ្នកដែលទទួលបន្តសិទ្ធិ
- ❖ កូនបំណុលទី ៣

ខ-ចំណុចដែលត្រូវសរសេរក្នុងរូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៤៥៧)

- ❖ រូបមន្តអនុវត្តត្រូវសរសេរ បន្ថែមនៅផ្នែកក្រោមនៃឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត រួមមាន៖
  - ▪ បុគ្គលដែលអាចទាមទារឲ្យធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយលិខិតអនុវត្តនោះ និង ភាគីម្ខាងទៀត
  - ▪ មូលហេតុដែលត្រូវផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
  - ▪ មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តតែមួយផ្នែកនៃសិទ្ធិទាមទារ
  - ▪ មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់
- ❖ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើរូបមន្តអនុវត្ត ហើយសរសេរ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ។

ឧទាហរណ៍: ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ៖ **រូបមន្តអនុវត្ត**

ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ ....អាចអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះកូនបំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ ....ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត "សាលក្រមលេខ........ចុះថ្ងៃទី........ខែ ....ឆ្នាំ...........របស់សាលាដំបូង.. ។

ធ្វើនៅថ្ងៃទី...........ខែ.............ឆ្នាំ......................

ក្រឡាបញ្ជី

ហត្ថលេខា ឈ្មោះ និង ត្រា

គ-ការសរសេរចូលនៅក្នុងច្បាប់ដើមនៃលិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥៩)

នៅពេលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវសរសេរក្នុងច្បាប់ដើម នៃលិខិតអនុវត្តនូវចំណុចដូចខាងក្រោម៖

- មូលហេតុ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និង ចំនួនឯកសារចម្លងយថាភូត ដែលបានផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត
- ករណី ដែលផ្តល់រូបមន្តមួយផ្នែក នៃសិទ្ធិទាមទារ
- មូលហេតុ ឈ្មោះ ម្ចាស់បំណុល និង កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ក្នុងករណីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
- មូលហេតុ ដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់

២- ការអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវផ្អែកលើខ្លឹមសារនៃលិខិតអនុវត្ត

ក-លិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥០)

លិខិតដែលកំណត់ថា ជាលិខិតអនុវត្ត មានដូចខាងក្រោម៖

១. សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិកដែលបានចូលជាស្ថាពរ ។

២. សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ។

៣. ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក បានចូលជាស្ថាពរ ។

៤. ដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ។

៥. ការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី

៦. លិខិតយថាភូតដែលធ្វើដោយសារការី ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ ហើយបានចំពោះ តែកូនបំណុល បញ្ជាក់ថា ខ្លួនអាចទទួលយកការអនុវត្តដោយបង្ខំបានភ្លាមៗ ។

៧. សាលក្រម ឬសាលដីកា របស់តុលាការបរទេស (មាត្រា ៣៥២)

៨. សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ(មាត្រា ៣៥៣)

៩. កំណត់ហេតុស្តីពីការសះជា (មាត្រា ២២២)

ខ-ការអនុវត្តផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត

នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត បានដាក់ចូលមកដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅ៖

<u>ខ-១-ករណីដែលក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត៖</u>

លិខិតអនុវត្តដែលមិនចាំបាច់មានរូបមន្តអនុវត្ត ដូចជា៖

១. សាលក្រមស្ថាពរ ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិចជាង ១លានរៀលចុះ

២. សាលក្រម ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិច ភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

៣. ដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

៤. ដីកាសម្រេចដាស់តឿន (ចំពោះជនដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាតែប៉ុណ្ណោះ)

<u>ខ-២-ករណីដែលក្រឡាបញ្ជី បដិសេធមិនផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦១)</u>

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលមិនបាន កាតព្វកិច្ចផ្តល់ឯកសារទាំងឡាយ ដែលអាចបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីការសុំរបស់ខ្លួន ដូចជា៖

១. លិខិតអនុវត្តនោះ មានអនុភាពអនុវត្ត អាចយកទៅអនុវត្តបាន

២. លិខិតបញ្ជាក់ពីភាពចាំបាច់ តម្រូវឲ្យអនុវត្តទៅអ្នកក្រៅពីអ្នកដែលបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត

៣. លិខិតដែលបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល នៅពេលការតវ៉ា

៤. លិខិតដែលមានបញ្ជាក់បន្ថែមលើភាពមិនច្បាស់លាស់នៃលិខិតអនុវត្ត ដូចជាកំណត់ហេតុសះជា ពុំបានបញ្ជាក់អំពីកាតព្វកិច្ច ច្បាស់លាស់ ឬមិនបានកំណត់ពេលវេលា ដែលត្រូវមកដល់ ។

ករណីនេះ ក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តឡើយ ។

<u>ខ-៣-ករណីដែលមាន**ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត**</u>

ក្រៅពី ចំណុច (ខ-១ និង ខ-២)ខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តទៅ អ្នកដាក់ពាក្យឲ្យអនុវត្តបាន ក្រោមការពិនិត្យរបស់ក្រឡាបញ្ជី និង បង្គាប់ឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដាក់ ***ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត*** ។ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តជា *រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ និង រូបមន្តអនុវត្តពិសេសបាន* ។

កថាភាគទី ៣៖ ការបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត (មាត្រា ៣៧១)

១-ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ (មាត្រា ៣៧២)

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ***ទៅតុលាការអនុវត្ត*** ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ១០.០០០(មួយម៉ឺន) រៀល ទៅតុលាការ ហើយ ករណីដែលដាក់

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ***ទៅអាជ្ញាសាលា*** ម្ចាស់បំណុល ត្រូវបង់ពន្ធ តាមបញ្ញត្តិ ដែលកំណត់ផ្សេង (ដោយផ្អែកតាមសេចក្តីប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺ ត្រូវបង់ចំនួន ៥.០០០ រៀល ។

២-សោហ៊ុយក្រៅពី ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ (មាត្រា ៣៧៣)

-ត្រូវបង់ ចំនួនទឹកប្រាក់សំរាប់បញ្ជូនឯកសារ

-ប្រាក់សម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីនីតិវិធី ដែលកំណត់ដោយតុលាការ

៣-សោហ៊ុយនានា(មាត្រា ៣៧៤)

គឺជាសោហ៊ុយផ្សេងៗ ដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថា ចាំបាច់ត្រូវឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលអនុវត្តចំណាយឲ្យអ្នកក្រៅពីតុលាការអនុវត្ត និង អាជ្ញាសាលា ដូចជា៖

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើឯកសារ

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរសម្រាប់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ដើម្បីចូលបង្ហាញខ្លួនតាមកាលបរិច្ឆេទ ដែលតុលាការ កំណត់ពេលវេលា ឬទីកន្លែង ។

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើលិខិតចម្លងការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច

-សោហ៊ុយសម្រាប់ចុះបញ្ជីផ្សេងៗ

៤-សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី ៖

-សោហ៊ុយដែលមានអាទិភាពក្នុងការសង នៅក្នុងនីតិវិធីអនុវត្ត ៖

-សោហ៊ុយសម្រាប់ផលប្រយោជន៍រួម (ជាសហ៊ុយចាំបាច់ ដើម្បីជម្រុញដំណើរការនៃនីតិវិធីអនុវត្ត ហើយដែលជាផលប្រយោជន៍រួមនៃម្ចាស់បំណុលទាំងអស់ " ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់នាវា នៅមុនពេលដាក់ពាក្យសុំ មាត្រា ៤៥៩) ។

<u>សំគាល់៖</u> រាល់សោហ៊ុយទាំងអស់ ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង់ជាមុន បើមិនបង់ទេ តុលាការអាចលើកចោល ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬលុបចោលនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ(មាត្រា ៣៧៥) ។ បើមានការខ្វះខាតក្នុងការចំណាយ តុលាការបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់បន្ថែម ។ សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត ជាបន្ទុករបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត (មាត្រា ៣៧៦)ដែល ត្រូវកាត់កងទៅឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តវិញ ក្រោយពីការលក់ ចលនវត្ថុ - អចលនវត្ថុរបស់កូនបំណុលរួចហើយ ។

ជនដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងរឿងក្តីនិង មានផលប្រយោជន៍ ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំធ្វើឡើងដោយតុលាការ អាចទាមទារមើលសំណុំរឿង ថតចម្លងសំណុំរឿង ប្រគល់ឯកសារចម្លងយថាភូត ប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់ផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ពីតុលាការបាន ។

កថាភាគទី ៤៖ ការបញ្ជូនលិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦០)

ការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចចាប់ផ្តើមបាន តែក្នុងករណីដែលឯកសារចម្លងយថាភូត ឬឯកសារដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃលិខិតអនុវត្ត ឬសេចក្តីសម្រេចដែលនឹងក្លាយជាលិខិតអនុវត្តនៅពេលចូលជាស្ថាពរ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ កូនបំណុលនៃការអនុវត្តជាមុន ។ នៅក្នុងករណីដែលដែលរូបមន្តអនុវត្តត្រូវបានប្រគល់ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៥៦ (រូបមន្តអនុវត្តពិសេស)នៃក្រមនេះ ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃរូបមន្តអនុវត្ត និងឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃឯកសារដែលម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានដាក់ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៥៦ នោះក៏ត្រូវបញ្ជូនទៅជាមុនផងដែរ ។

កថាភាគទី៥៖ ពាក្យសុំតវ៉ា (អាចមានម្ចាស់បំណុល ឬកូនបំណុល ឬតតីយជន)

១-ចំពោះការចាត់ចែងផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦២)

ចំពោះការចាត់ចែងពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត បើជា *ការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី* អាច *ដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការដែលក្រឡាបញ្ជីនោះស្ថិតនៅ* តែបើជា *ការចាត់ចែងរបស់សារការី អាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ា ទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងនៃការិយាល័យរបស់សារការីនោះ* ។

ការសម្រេចសេចក្តីអំពីពាក្យសុំតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយដីកាសម្រេច ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលមានពាក្យសុំឲ្យប្រគល់បន្ថែមនូវឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៣៥៤(ភាពចាំបាច់នៃរូបមន្តអនុវត្ត និង ស្ថាប័នផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត)នៃក្រមនេះ ។

២-ចំពោះការទាមទារ កុំឲ្យតុលាការអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ (មាត្រា ៣៦៣)

កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលមានការតវ៉ាចំពោះអត្ថិភាព ឬអត្ថន័យនៃសិទ្ធិទាមទារដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត *អាចដាក់បណ្តឹងតវ៉ាចំពោះការទាមទារ ដើម្បីកុំឲ្យតុលាការ* អនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្តនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះលិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅក្នុង ចំណុច **ខ** ឬចំណុច **ឃ** នៃកថាខណ្ឌទី ២មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ហើយមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរ ។

កូនបំណុលនៃការតវ៉ាចំពោះសាលក្រម ឬសាសដីកាស្ថាពរ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែហេតុដែលកើតឡើងនៅក្រោយការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តែប៉ុណ្ណោះ ។

បណ្តឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ ស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ តាមការកំណត់នីមួយៗ យោងទៅតាមផ្នែកនៃលិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះ ៖

ក- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់ចាប់ពីចំណុច **ក** រហូតដល់ចំណុច **ឃ** ឬចាប់ពីចំណុច **ឆ** រហូតទៅដល់ចំណុច **ឈ** កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត)នៃក្រមនេះ ៖**សាលាដំបូងនៃនីតិវិធីសម្រេចសេចក្តីនោះ ។**

ខ- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅចំណុច **ខ** កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០(លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ៖ **តុលាការដែលក្រឡាបញ្ជីចាត់ចែងដូចចំណុចនោះ ស្ថិតនៅ ។**

គ- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅចំណុច **ច** កថាខណ្ឌទី ២មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ៖ **តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច លើទីកន្លែងរបស់ចុងចំលើយដែលត្រូវបានកំណត់ដោយមាត្រា ៨ (សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី ដែលបានកំណត់ទៅតាមលំនៅដ្ឋាន ជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ** ។ បើពុំមានតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច តាមមាត្រានេះ ទេ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលកម្មវត្ថុនៃការទាមទារ ឬទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលអាចរឹបអូសបាន ស្ថិតនៅ ។

៣-ចំពោះការទាមទារ របស់តតិយជន (មាត្រា ៣៦៥)

តតីយជនដែលមានកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលរាំងស្ទះការធ្វើអនុប្បទាន ឬប្រគល់ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃ ការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតវ៉ា ដើម្បីទាមទារកុំឲ្យអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ចំពោះម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ ។

បណ្តឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ខាងលើនេះ ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយតុលាការអនុវត្តដែលក្លាយជាស្ថាប័នអនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការនោះ រីឯចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយអាជ្ញាសាលាដែលក្លាយជាស្ថាប័នអនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាដំបូងដែលអាជ្ញាសាលានោះស្ថិតនៅ ។

ផ្នែកទី ៣៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលការអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាសាលា

១. ពាក្យសុំអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើទៅអាជ្ញាសាលា នៃសាលាដំបូងមានសមត្ថកិច្ច

២. ចាំបាច់ ត្រូវបញ្ជាក់ទីកន្លែងដែលចលនវត្ថុ ត្រូវបានរឹបអូសស្ថិតនៅ ។

៣. មិនចាំបាច់កំណត់ច្បាស់លាស់ចលនវត្ថុ ត្រូវរឹបអូសនៅពេលដាក់ពាក្យសុំឡើយ មានន័យថាគ្រាន់តែថា សុំរឹបអូសចលនវត្ថុរបស់កូនបំណុល នៅទីកន្លែង នេះ

ឬនៅកន្លែងនោះបានហើយ ។ អាជ្ញាសាលាជាអ្នកពិចារណាសម្រេចថា ត្រូវរឹបអូសវត្ថុអ្វី ដោយផ្អែកទៅលើមាត្រា ៣៨៥ ។ ចៅក្រមមិនចាំបាច់ចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសទេ ក្នុងករណីនេះទេ ព្រោះអាជ្ញាសាលាជាស្ថាប័នអនុវត្តហើយ។

៤. ចំពោះការរឹបអូស រថយន្ត ឬទោចក្រយានយន្ត ដែលបានចុះបញ្ជី អាជ្ញាសាលាត្រូវផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័ន ដែលមានសមត្ថកិច្ចសរសេរ ចូលទៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីថា យានយន្តនោះ ត្រូវបានរឹបអូសហើយ មាត្រា ៣៨៧ ។

៥. ប្រសិនបើប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ចលនវត្ថុដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ គ្មានចំនួនសេសសល់ ក្រោយពីបានសងសោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីហើយ អាជ្ញាសាលាមិនត្រូវរឹបអូសឡើយ មាត្រា ៣៩២ ។

៦. ចលនវត្ថុដែលត្រូវបានរឹបអូស អាជ្ញាសាលា ត្រូវលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬដោយដាក់ស្រោមសំបុត្រ មាត្រា ៣៩៥ ។

កថាភាគីទី២៖ ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត

ក-អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត

ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ឬប្រគល់ចលនវត្ថុ ត្រូវ*ហៅថាការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ។*

កូនបំណុលនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវរឹបអូស ត្រូវហៅថា *កូនបំណុលទី ៣ ។*

ក្នុងការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៨ (សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្ដីដែលបានកំណត់ទៅតាមលំនៅដ្ឋាន ជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ គឺជាតុលាការអនុវត្តដែលមានសមត្ថកិច្ចហើយ ក្នុងករណីដែលគ្មានកន្លែងខាងលើនេះ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងរបស់កូនបំណុលទី ៣ ដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៨ គឺជាតុលាការអនុវត្តដែលមានសមត្ថកិច្ច វិញ ។

ក្នុងករណីដែលដីកាសម្រេចរឹបអូសបានចេញម្ដងទៀត ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូស បើតុលាការអនុវត្តដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសនោះខុសគ្នា តុលាការអនុវត្តអាចផ្ទេររឿងក្ដីនោះ ទៅតុលាការអនុវត្តផ្សេងបាន ។

ខ-ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល (មាត្រា ៤០៣)

១. ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្ត

២. នៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ក្រៅពីចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ នៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៩៩ (របៀបដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ) នៃក្រមនេះ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីកូនបំណុលទី៣ ផងដែរ ។

៣. ក្នុងករណីដែលសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះផ្នែកណាមួយនៃសិទ្ធិលើបំណុល ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវទំហំនៃការអនុវត្តនោះ ក្នុងពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ។

៤. ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយដីកាសម្រេចរឹបអូសរបស់តុលាការអនុវត្ត ។

៥. ក្នុងដីកាសម្រេចរឹបអូស តុលាការអនុវត្តត្រូវហាមមិនឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តធ្វើការប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល ឬការចាត់ចែងផ្សេងទៀត ហើយហាមមិនឲ្យកូនបំណុលទី ៣ សងបំណុលឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនោះ ។

៦. ដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវធ្វើឡើង ដោយមិនត្រូវសួរកូនបំណុលលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលទី៣ ទេ ។

៧. ដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវបញ្ជូនទៅឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលទី៣

៨. អានុភាពនៃការរឹបអូស ត្រូវកើតឡើងនៅពេលដែលដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវបញ្ជូនទៅដល់ដៃកូនបំណុលទី៣។

៩. នៅពេលដែលដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលទី ៣ ***ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការណ៍នោះ និង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជូននោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ។***

១០. បើដីកាសម្រេចរឹបអូសចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែក ឬសិទ្ធិប្រាតិភោគផ្សេងទៀតដែលបានចុះបញ្ជី បានបង្កើតអានុភាព តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ***ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ចុះបញ្ជីបញ្ជាក់ថា សិទ្ធិលើបំណុលនោះ ត្រូវបានរឹបអូសហើយ ។***

១១.ចំពោះសេចក្តីសម្រេចអំពីពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរឹបអូស អាចប្តឹងជំទាស់បាន ។

ដូច្នេះ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និងក្រោយពីបានធ្វើការពិនិត្យរួចហើយនោះ តុលាការនឹងចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសទៅតាមពាក្យសុំរបស់អ្នកសុំ ។

ពេលនេះ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅ៖

១. ផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី

២. បញ្ជូន ដីកាសម្រេចរឹបអូសទៅ៖

a. កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

b. កូនបំណុលទី ៣

c. ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត

d. ដាស់តឿនឲ្យកូនបំណុលទី៣ ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ អត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាព នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ ហើយប្រភេទនៃចំនួនទឹកប្រាក់ និង ខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិលើបំណុល ក្នុងអំឡុងពេល ២ សប្តាហ៍ ចាប់ពី ***ថ្ងៃបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូស ។***

គ-ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ សិទ្ធិលើបំណុល (មាត្រា ៤១៣)

បើការរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលមានការលំបាកដូចជា មានភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ ឬមានការលំបាកផ្សេងៗ ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត អាចសុំឲ្យតុលាការ ចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់សិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូសនោះ ។ ពោលនៅពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុលសុំដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ លុះតុលាការត្រូវ៖

<u>គ-១-ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់</u>

តុលាការអនុវត្ត អាចចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលទាំងអស់ដែលត្រូវរឹបអូសនោះបាន តែប្រសិនបើតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូស លើសតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត នោះតុលាការអនុវត្តមិនត្រឹមរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀតឡើយ (មាត្រា ៤០៤ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២)

<u>គ-២-ករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់</u>

បើសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូស មានលក្ខខណ្ឌ ឬមានកំណត់ពេល ឬមានការលំបាកក្នុងការប្រមូលដោយសារភ្ជាប់នឹងតាវកាលិកតប ឬមានហេតុផ្សេងទៀត តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់សិទ្ធិលើបំណុលនោះ ដោយវិធីដែលកំណត់ដោយតុលាការអនុវត្ត ហើយឲ្យយកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះ ទៅឲ្យតុលាការអនុវត្ត តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ។ ក្នុងករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេច នោះតុលាការអនុវត្តត្រូវសួរកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះករណីដែលកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនៅបរទេស ឬមិនដឹងលំនៅដ្ឋានកូនបំណុលនោះដែលមានចែងនៅមាត្រា ៤១៣ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី២) ។

ហេតុដូច្នេះ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យអ្នកជំនាញ ធ្វើការវាយតំលៃ និង ក្រោយពីធ្វើវាយតំលៃរួចហើយ នឹងធ្វើការលក់តាមវិធីដែលតុលាការកំណត់អាចក្រៅពី តាមស្រោមសំបុត្រ ឬផ្ទាល់មាត់ ។

កថាភាគទី ៣៖ ការអនុវត្តចំពោះ អចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត(មាត្រា ៤១៧)

អចលនវត្ថុសំដៅទៅលើដី អាគារដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ចំណែកកម្មសិទ្ធិរួមលើដី ឬ អាគារនោះ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ផលុបភោគដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី និង ចំណែកនៃសិទ្ធិទាំងនេះដែលជាសិទ្ធិរួម ។

ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមវិធីលក់ដោយបង្ខំ ។

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្តដែលមានអានុភាពអនុវត្ត និង ឯកសារខាងក្រោម៖

ក- ចំពោះអចលនវត្ថុដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្ដីបញ្ជាក់នៃសៀវភៅចុះបញ្ជី និង ក្នុងករណីដែលជនដទៃក្រៅពីកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី ថាជាកម្មសិទ្ធិករឯកសារដែលមានបញ្ជាក់ថា អចលនវត្ថុនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ខ- ចំពោះដីដែលមិនបានចុះបញ្ជី ឯកសារដែលបញ្ជាក់ថា ដីនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចម្លងនៃការចុះបញ្ជី(បើមាន) និង លិខិតអនុវត្ត ដាក់ចូលមកដល់សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច (មាត្រា ៤១៨) ។ នៅពេលសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ពិនិត្យ ថា បានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលបញ្ញត្តិដោយច្បាប់នោះ តុលាការ នឹងទទួលពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ដោយចេញដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមការលក់ដោយបង្ខំ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចត្រូវធ្វើដូចតទៅ៖

១. ចុះសៀវភៅបណ្ដឹងសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

២. បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត

៣. ត្រូវផ្ញើកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស

៤. ត្រូវជូនដំណឹងពីដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមលក់ដោយបង្ខំទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

៥. ជូនដំណឹង និង កំណត់ពេលចុងក្រោយពីការលក់ដោយបង្ខំ ទៅម្ចាស់បំណុលផ្សេងៗទៀតដែលចង់ទាមទារចំណែក (មាត្រា ៤២២)

១-ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែក៖

ការទាមទារឲ្យចែកចំណែក ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយសរសេរនូវមូលហេតុ និង ចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការប្រាក់ និង សិទ្ធិលើបំណុលបន្ទាប់បន្សំឯទៀត ។ ប៉ុន្តែបើមានការទាមទារឲ្យចែកចំណែកនោះ តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍នោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែករួមមាន៖

១. ម្ចាស់បំណុលដែលមានឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន

២. ម្ចាស់បំណុលដែលបានចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស បណ្ដោះអាសន្ន នៅក្រោយពេលចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសដោយផ្អែកលើដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមការលក់ដោយបង្ខំ ។

៣. ម្ចាស់បំណុលដែលបានបញ្ជាក់ដោយឯកសារថា មានឯកសិទ្ធិទូទៅ ។

២-តុលាការអាចលុបចោលនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំបាន (មាត្រា ៤២៧)

- បើមានភាពច្បាស់លាស់អំពីស្ថានភាព ដែលបានបាត់បង់អចលនវត្ថុ
- ករណីដែលអចលនវត្ថុនោះ ស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់តតីយជន
- ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត បានដកពាក្យសុំ

បើពាក្យសុំឲ្យលក់ដោយបង្ខំ ត្រូវបានដកចេញ ឬ បើអានុភាពនៃដីកាសម្រេចលុបចោលនីតិវិធីលក់ដោយបង្ខំ បានកើតឡើង ***ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចលុបចោលការចុះបញ្ជីអំពីរឹបអូស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមនោះ ។***

ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការផ្ទុកផ្ដាក់ ដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជាបន្ទុករបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានដកពាក្យសុំចេញ ឬម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានទទួលដីកាសម្រេចលុបចោលនោះ (មាត្រា ៤២៨) ។

ផ្នែកទី ៤៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តការលក់

កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណនៃការលក់ និង នីតិវិធីលក់

មុននឹងលក់ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកវាយតំលៃ និង បង្គាប់ឲ្យវាយតំលៃអចលនវត្ថុ ដោយផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវ ទំនាក់ទំនងនៃការកាន់កាប់ និង ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នឯទៀត (មាត្រា ៤៣០) ។

១-ការចាត់ចែងការលក់៖ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវ៖

- បង្គាប់ឲ្យស្រាវជ្រាវអំពីស្ថានភាពនៃអចលនវត្ថុ ដើម្បីធ្វើការវាយតំលៃ
- ចាត់តាំងអ្នកវាយតំលៃ និង បង្គាប់ឲ្យធ្វើការវាយតំលៃអចលនវត្ថុ
- ត្រូវវាយការណ៍អំពីការលំបាក បើមានទៅ តុលាការអនុវត្ត ឬអាចសុំជំនួយពីអាជ្ញាសាលា ។

២-វិធីលក់(មាត្រា ៤៣៦)

ការលក់អចលនវត្ថុ ត្រូវអនុវត្តតាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់វិធីលក់ ផ្សេងពីវិធីលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តែក្នុងករណីដែលពុំអាចលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

ប្រសិនបើការលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទ និង ទីកន្លែងលក់ ហើយត្រូវឲ្យ*អាជ្ញាសាលាអនុវត្តការលក់នោះ*

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ***ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្ដីណានៃអចលនវត្ថុ ដែលត្រូវលក់ តំលៃលក់អប្បបរមា ព្រមទាំងកាលបរិច្ឆេទ និង ទីកន្លែងលក់ ។***

<u>២-១-ការធានាលើសំណើទិញ</u>(មាត្រា ៤៣៧)

អ្នកចូលមកដេញថ្លៃក្នុងការលក់ឡាយឡុង គេហៅថា **អ្នកធ្វើសំណើទិញអចលនវត្ថុ** ត្រូវដាក់ប្រាក់ធានា ដែលមានចំនួន ស្មើនឹងចំនួន ***១ ភាគ ១០*** (មួយភាគដប់) នៃតំលៃលក់អប្បបរិមា ។ ប៉ុន្តែ បើយល់ឃើញថា សមរម្យ តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់ចំនួននៃប្រាក់ធានាលើសពីចំនួននេះ បាន ។

ប្រសិនបើមានសំណើទិញពីបុគ្គលក្រៅពី**អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា** តុលាការអនុវត្ត ត្រូវសងភ្លាមនូវប្រាក់ធានា ដែលបានដាក់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក្រោយពេលបញ្ចប់ការលក់ ដែលធ្វើឡើង ដោយផ្អែកលើបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ៤៣៦ (វិធីលក់) នៃក្រមនេះ ។

<u>២-២-ការកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ៖</u>(មាត្រា ៤៣៩)

បើការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់បានបញ្ចប់ អាជ្ញាសាលាត្រូវប្រកាសការបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់

មាត់ ក្រោយពីពេលបានកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា និង បានប្រកាសនូវនាម ឬ នាមករណ៍របស់អ្នកទិញ និង ថ្លៃលក់ឡាយឡុងនោះ ។

បើអ្នកដេញថ្លៃ ដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើសំណើរទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា មានច្រើននាក់ អាជ្ញាសាលា ត្រូវកំណត់អ្នកស្នើទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ដោយឲ្យអ្នកទាំងនោះដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រម្តងទៀត ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកដេញថ្លៃមិនអាចដេញថ្លៃដោយតំលៃតិចជាងតំលៃដែលខ្លួនដេញមុនបានឡើយ ។

បើអ្នកដេញថ្លៃ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី២ ខាងលើនេះ មិនដេញថ្លៃម្តងទៀតទេ អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ត្រូវបានកំណត់ដោយការចាប់ឆ្នោត ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអ្នកដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើសំណើរទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា មានច្រើននាក់ នៅក្នុងការលក់ឡាយឡុង ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នោះ ។

បើបានអនុវត្តការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ហើយ អាជ្ញាសាលា ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ដែលសរសេរនូវចំណុចដូចខាងក្រោម ហើយត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្តភ្លាម ៖

ក-សញ្ញាណនៃអចលនវត្ថុ

ខ-កាលបរិច្ឆេទនៃការលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់

គ- សញ្ញាណរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា និង អ្នកតំណាង

ឃ- តំលៃរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា

ង-ហេតុការណ៍នោះ និង ស្ថានភាព បើមិនអាចកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា

ច- មូលហេតុ និង វិធានការដែលបានចាត់ធ្វើ បើបានចាត់វិធានការដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៣៩៦ (ការរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់នៅកន្លែងលក់) នៃក្រមនេះ ។

អាជ្ញាសាលា ត្រូវឲ្យអ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ឬអ្នកតំណាង ចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

<u>២-៣-ការអនុញ្ញាត ឬ មិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់៖(មាត្រា ៤៤២)</u>

លើកលែងតែក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងក្រោមនេះ *តុលាការអនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ។*

តុលាការអនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ បើទទួលស្គាល់ថា មានហេតុណាមួយដូចបានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះ ៖

ក-មិនត្រូវចាប់ផ្តើម ឬបន្តនូវនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំ

ខ-អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ពុំមានលក្ខណសម្បត្តិ ឬសមត្ថភាពដើម្បីទិញអចលនវត្ថុ ឬអ្នកតំណាងរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ពុំមានសិទ្ធិនោះ ។

គ-មានសេចក្តីស្នើសុំកុំឲ្យអនុញ្ញាតការលក់ ដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ មាត្រា ៤៩៥ (ការស្នើសុំកុំឲ្យអនុញ្ញាតការលក់ ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុ ត្រូវបានខូចខាត)នៃក្រមនេះ ។

ឃ- មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃដីកាសម្រេចកំណត់តំលៃលក់អប្បបរមា

ង-មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការលក់ ។

ហេតុនេះ ប្រសិនបើតុលាការអនុវត្តអនុញ្ញាតឲ្យលក់នោះ តុលាការអនុវត្ត នឹងកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់ ដោយប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់(មាត្រា ៤៩២ កថាខណ្ឌទី១) ដែលត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងទៅជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

ហេតុនេះហើយ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីនៅក្នុងការចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់មាន៖

១. ព្រាងលិខិតជូនដំណឹង

២. ដាក់ជូនតុលាការអនុវត្ត ចុះហត្ថលេខា

៣. ចាត់ចែងការជូនដំណឹង

សំគាល: ប្រសិនបើជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ប្តឹងជំទាស់ក្នុងកាលបរិច្ឆេទកំណត់ការប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ នោះតុលាការនឹងសម្រេចទទួល ឬលើកចោលបណ្តឹងជំទាស់ ដោយដីកាសម្រេច ។

៣-ការបង់ថ្លៃលក់ មាត្រា ៤៩៧

បើដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់បានចូលជាស្ថាពរ អ្នកទិញ ត្រូវបង់ថ្លៃលក់ទៅតុលាការអនុវត្ត នៅមុនពេលដែលតុលាការអនុវត្តបានកំណត់ ។ ពេលកំណត់នេះ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ ចាប់ពីថ្ងៃ ដែលដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ បានចូលជាស្ថាពរ ។

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានដាក់ដើម្បីធានាលើសំណើទិញ ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងថ្លៃលក់

បើអ្នកទិញគឺជាម្ចាស់បំណុល ដែលត្រូវទទួលការចែកចំណែកពីប្រាក់លក់ អ្នកទិញនោះអាចបង់ថ្លៃលក់ ដោយដកនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលខ្លួនត្រូវទទួលពីការចែកចំណែក នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការចែងចំណែកបាន ដោយស្នើសុំទៅតុលាការអនុវត្ត នៅមុនពេលបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់ ។ ក្នុងករណីនេះ បើមានសេចក្តីថ្លែងតវ៉ាអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃ

ការចែកចំណែកដែលអ្នកទិញត្រូវទទួល អ្នកទិញ ត្រូវបង់ចំនួនប្រាក់ដែលស្មើនឹងភាគដែលមានការតវ៉ានោះ ជាបន្ទាន់ ។

អ្នកទិញធ្វើលទ្ធកម្មនូវអចលនវត្ថុ នៅពេលដែលខ្លួនបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ ។

៣-១-កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យចុះបញ្ជី ដោយការបង់ថ្លៃលក់(មាត្រា ៩៥៨)

ប្រសិនបើ អ្នកទិញបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ ***ក្រឡាបញ្ជីត្រូវ៖***

១. ផ្ទុកផ្តាក់ទៅស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិពីម្ចាស់អចលនវត្ថុដែលបានលក់ឡាយឡុង មកអ្នកទិញ ។

២. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិដែលអ្នកទិញបានធ្វើលទ្ធកម្ម

៣. លុបការចុះបញ្ជី អំពីលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលបានរលត់ដោយការលក់ ឬសិទ្ធិដែលបានបាត់បង់អានុភាពដោយការលក់ ។

៤. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដែលបានបាត់បង់អានុភាពដោយការលក់

៥. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស ឬការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

សំគាល់៖ ដើម្បីផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវភ្ជាប់ឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ជាមួយនឹងលិខិតផ្ទុកផ្តាក់នោះ ។ ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីផ្ទុកផ្តាក់ ខាងលើនេះ ជាបន្ទុករបស់អ្នកទិញ ។

ផ្នែកទី៥៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនាវា

នាវា សំដៅទៅលើជនយានដែលមានចំណុះសរុបជាតោនស្មើនឹង និង លើសពី ២០ (ម្ភៃ) តោន ទោះបីជាមិនបានចុះបញ្ជីនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏ដោយ និង ជលយានដែលមានចំណុះសរុបជាតោនក្រោម ២០ (ម្ភៃ) តោន ហើយដែលបានចុះបញ្ជីនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (មាត្រា ៩៥៩) ។

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តដោយបង្ខំ ចំពោះនាវា វាប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុដែរ ដែលមានផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមាសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីនៅមុនពេលរឹបអូស និង ឲ្យលុបការចុះបញ្ជី ក្រោយការលក់ឡាយឡុង ឬមានការលុបចោលការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយដាក់ប្រាក់ធានា ជាដើម ។

ជំពូកទី ៥
នីតិវិធីដាស់តឿន និង ការចាត់ចែងរក្សាការពារ
ផ្នែកទី ១៖ នីតិវិធីដាស់តឿន
កថាភាគទី ១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីដាស់តឿន

នីតិវិធីដាស់តឿន ជានីតិវិធីមួយ ដែលអាចឲ្យម្ចាស់បំណុល បានទទួលដោយឆាប់រហ័ស និង ងាយស្រួល នូវលិខិតអនុវត្តមួយ ដែលអាចយកទៅសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ដូចសាលក្រម ឬសាលដីកាចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ដោយមិនបាច់ឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីបណ្ដឹងធម្មតា ហើយបានតែក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលយល់ឃើញថា កូនបំណុលគ្មានហេតុ ផលដើម្បីជំទាស់តាមការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ។

តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនបាន តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ។ ប៉ុន្តែករណីនេះ អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកានោះ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន តាមវិធីក្រៅពីការបញ្ជូនតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ (មាត្រា ៣១៩) ។

កថាភាគទី២៖ ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២០)

ពាក្យសុំចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ចំពោះកូនបំណុលដូចមានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោម ***ត្រូវធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើតំបន់ដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗ ខាងក្រោមនេះ ៖***

ក-រូបវន្តបុគ្គល៖

- លំនៅឋាន
- ឬបើពុំមានលំនៅឋាន ឬ
- មានលំនៅឋានមិនពិតប្រាកដនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺទីសំណាក់

ខ-នីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស៖

- ទីស្នាក់ការកណ្ដាល ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បង ឬ
- បើពុំមានទីស្នាក់ការ ឬ
- ទីន្លែងអាជីវកម្មទេ គឺ លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាង ឬ
- របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជាចម្បង ។

គ-នីតិបុគ្គលបរទេស៖

- ទីស្នាក់ការកណ្ដាល ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ
- បើពុំមានទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺ
- លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំព្រះរាជាណាចម្រកម្ពុជា ឬ
- របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជាចម្បងនៅព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជា ។

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន អំពីការទាមទារដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះ អាចធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើតំបន់ដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះបានដែរ ៖

ក-ការទាមទារចំពោះបុគ្គលដែលមានទីស្នាក់ការ ឬកន្លែងអាជីវកម្ម ហើយ ការទាមទារនោះទាក់ទងនឹងការងារនៃទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ ៖

- គឺ កន្លែងដែលមានទីស្នាក់ការ ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ ។

ខ- ការទាមទារឲ្យសងជាប្រាក់ដោយរូបិយាណត្តិ ឬមូលប្បទានប័ត្រ និង ការទាមទារបន្ទាប់បន្សំ ដែលទាក់ទងនឹងវត្ថុទាំងនេះ ៖

- កន្លែងដែលត្រូវសងរូបិយាណត្តិ ឬ
- កន្លែងដែលត្រូវសងមូលប្បទានប័ត្រនោះ ។

សំគាល: សមត្ថកិច្ច ដែលបានកំណត់ខាងលើនេះ ជាសមត្ថកិច្ចផ្ដាច់មុខ ។

១-ចំណុចដែលត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៤)

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ ៖

ក-ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិង ឈ្មោះ និង អាស័យដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

ខ-ដីកាសម្រេចដែលម្ចាស់បំណុលទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារនេះ ។

គ-សេចក្ដីបង្គាប់ឲ្យសងជាប្រាក់ ដែលមានកំណត់នូវចំនួន ។

ក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿននៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរបន្ថែមថា បើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យប្ដឹងតវ៉ាការដាស់តឿន ក្នុងអំឡុងពេល ២(ពីរ) សប្ដាហ៍ បន្ទាប់ពីបានទទួលការបញ្ជូននូវដីកាសម្រេចដាស់តឿននេះទេ នោះតុលាការ ត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

២-ការលើកចោលនូវពាក្យសុំ (មាត្រា ៣២២)

ក្នុងករណីដែលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន មានភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣១៩ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃដីកាសម្រេចដាស់តឿន) ឬមាត្រា ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន)ខាងលើនេះ ឬក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា គ្មានមូលហេតុក្នុងការទាមទារ ដោយគិតអំពីខ្លឹមសារនៃពាក្យសុំទេ ***តុលាការ ត្រូវលើកចោលពាក្យសុំនេះ ដោយដីកាសម្រេច ។*** បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ចំពោះការទាមទារមួយភាគ ដែលមិនអាចចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនភាគនោះ ។

កថាភាគទី៣៖ ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៣)

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចេញដោយមិនបាច់សួរកូនបំណុល ។

កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ទៅតុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ។

១-ការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន(មាត្រា ៣២៥)

តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចដាស់តឿន ទៅម្ចាស់បំណុល ហើយត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ទៅ កូនបំណុលផងដែរ ។

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវមានអានុភាព នៅពេលដែលបានបញ្ជូនទៅដល់ដៃកូនបំណុល

ប្រសិនបើមិនអាចបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដោយសារគ្មានលំនៅឋាន ទីសំណាក់ ទីស្នាក់ការ ទីកន្លែងអាជីវកម្ម របស់កូនបំណុល ឬលំនៅឋានរបស់អ្នកទទួលបន្ទុកភារកិច្ចចម្បង នៅទីកន្លែងដែលម្ចាស់បំណុលបានរាយការណ៍ទេ តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍នេះ ទៅម្ចាស់បំណុល ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានរាយការណ៍អំពីកន្លែងដែលត្រូវបញ្ជូន ក្រៅពីទីកន្លែងដែលខ្លួនបានរាយការណ៍ពីមុន ***ក្នុងអំឡុងពេល ២(ពីរ) ខែ*** ដោយគិតពីថ្ងៃដែលម្ចាស់បំណុលទទួលដំណឹង ***ត្រូវចាត់ទុកថា ម្ចាស់បំណុលនោះបានដកពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនវិញ ។***

ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យារពេលឡើយ ។

២-ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៧)

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ា ស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅមុនពេលការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ត្រូវបាត់បង់អានុភាពក្នុងទំហំនៃការតវ៉ានោះ ។

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំពោះការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចាត់ទុកថា បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី ដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបានធ្វើនៅមុនពេលការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ)សប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ឬ បើដីកាសម្រេចដែលលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន បានចូលជាស្ថាពរ តុលាការ ត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយកំណត់បញ្ជាក់បន្ថែមនូវប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីដាស់តឿន លើដីកាសម្រេចដាស់តឿនដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន ហើយត្រូវបញ្ជូនទៅភាគី (មាត្រា ៣២៨) ។

<u>២-១-ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន</u>

ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន តុលាការ ធ្វើដោយមិនពិចារណា ដល់អត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទាររបស់ម្ចាស់បំណុលទេ ហើយក៏មិនចាំបាច់សួរកូនបំណុលដែរ (មាត្រា ៣២៣ កថាខណ្ឌទី ១) ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបច្បាប់បើកសិទ្ធិឲ្យកូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ានឹងដីកាសម្រេចដាស់តឿនបាន ។

<u>២-២-ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន</u>(មាត្រា ៣២៩)

ពាក្យសុំតវ៉ាដាស់តឿននៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣២៣ (ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ក្រោយពីបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ។

អំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យារពេលបានឡើយ ។

នៅពេលដែលកូនបំណុលទទួលដីកាសម្រេចដាស់តឿនភ្ជាប់ជាមួយការសម្រេចឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន ហើយបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល ២ សប្ដាហ៍ ហើយនោះ តុលាការ នឹងត្រូវធ្វើ៖

<u>**ក-ករណីដែលតុលាការទទួលពាក្យសុំតវ៉ា៖**</u>

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ាស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន ការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចាត់ទុកថា បានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការ ដែលបានចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ នៅពេលមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ។ ករណីនេះ ប្រាក់សោហ៊ុយសំរាប់នីតិវិធីដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី (មាត្រា ៣៣១) ។

ដូច្នេះហើយ បើមានពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលស្របច្បាប់ នីតិវិធីដាស់តឿននោះ នឹងផ្ទេរទៅនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងធម្មតា ក្នុងទំហំនៃការតវ៉ានោះ ។ ***នៅក្នុងករណីនេះ នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល នឹងចាប់ផ្ដើមឡើង ។***

<u>**ខ-ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ា៖**</u> (មាត្រា៣៣០)

ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបានធ្វើនៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ននោះ ***មិនស្របច្បាប់ទេ*** តុលាការត្រូវលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ដោយដីកាសម្រេច ។

ចំពោះដីកាសម្រេចដែលបានកំណត់ ដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចប្ដឹងជំទាស់បាន ។

ដូច្នេះនេះ ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន បានចូលជាស្ថាពរ ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ នឹងមានអានុភាពអាចយកទៅអនុវត្តដោយបង្ខំបានដូចសាលក្រមសាលស្ថាពរ ដែរ (មាត្រា ៣៣៣) ។

កថាភាគទី៤៖ កិច្ចការក្នុងការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន

១៖ ការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវធ្វើនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ។ ក្រឡាបញ្ជីដែលមានភារកិច្ចទទួលពាក្យសុំ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យពាក្យសុំ ថាតើវាដើរតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣១៩ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃដីកាសម្រេច

ដាស់តឿន) ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន) និង មាត្រា ៣២១(ការអនុវត្ត ដូចគ្នាតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីបណ្ដឹង) ដែរឬទេ ? បានន័យថាវាត្រូវគោរពតាមដូចតទៅ៖

- ការទាមទារ ត្រូវមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ
- ចំពោះការដីកា គឺធ្វើបានតែនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- មិនអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកាតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ
- ត្រូវដាក់ពាក្យសុំនៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច
- ត្រូវតែគ្មានភាពផ្ទុយ នឹងលក្ខណៈរបស់ពាក្យ (មាត្រា ៣២១) ។

២៖ ពិនិត្យលើចំណុចចាំបាច់ដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យសុំ

- ត្រូវមានឈ្មោះម្ចាស់បំណុល (ភេទ អាយុ និង អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្ន)
- កូនបំណុលជារូបវន្តបុគ្គល (ឈ្មោះ អាយុ ភេទ អាសយដ្ឋាន)
- កូនបំណុលជានីតិបុគ្គល (ទីស្នាក់ការកណ្ដាល សាខា និង ទីលំនៅឋានរបស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចម្បង)
- សំណើរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះតុលាការ
- អង្គហេតុចាំបាច់សម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ
- អង្គហេតុផ្សេងៗទៀតសម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ
- ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ សរសេរពាក្យសុំ
- ស្នាមមេដៃរបស់អ្នកសុំ ។

ផ្នែកទី ២៖ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ(មាត្រា ៥៣០)

ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំមិនអាចធ្វើបាន ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬប្រសិនបើមានការបារម្ភថា នឹងមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់ឋានៈរបស់ភាគីណាមួយ ដោយសារមានវិវាទអំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ បុគ្គលដែលមានបំណងចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អាចទាមទារការចាត់ចែងរក្សាការពារ ។

នេះសបញ្ជាក់ថា ការអនុវត្ត ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើលិខិតបញ្ជាក់កាតព្វកិច្ច ដូចជាសាលក្រមស្ថាពរ ជាអាទិ៍ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីឲ្យបានសាលក្រមនេះ ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ថែមទាំងត្រូវការពេលវេលាច្រើន ។ ក៏ប៉ុន្តែ មុនពេលទទួលសាលក្រមនេះ កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត អាចលាក់ ឬផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យមិនអាច ឬ

ធ្វើឲ្យមានការលំបាកនឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំនៅពេលក្រោយបាន ឬមួយក៏ភាគីណាម្ខាង អាចទទួលនូវការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬអាចទទួលនូវគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ឋានៈរបស់ខ្លួន ដោយសារវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ រវាងភាគីទាំងសងខាង ។ ក្នុងករណីនេះ បុគ្គលដែលចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួននោះ អាចទាមទារឲ្យចាត់ចែងរក្សាការពារសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរបស់ខ្លួនបាន ។

កថាភាគទី ២៖ ប្រភេទនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ការចាត់ចែងរក្សាការពារសំដៅទៅលើការចាត់ចែតនីមួយៗ ដែលមានខ្លឹមសារដូចកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ ខាងក្រោមនេះ៖

-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន

ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្នអាចធ្វើទៅលើ ចលនវត្ថុ អចលនវត្ថុ ឬ នាវា បានតែចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលប៉ុណ្ណោះ ហើយមានគោលបំណងទាមទារជាប្រាក់ ។

ឧ៖ **ខ** ជំពាក់ប្រាក់ **ក** ចំនួន ២០ លានរៀល ។ **ខ** ជាកូនបំណុលមានប្រាក់នៅធនាគារ B ដែលមានតម្លៃប្រហែល ២៥លានរៀល ។ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងទាមទារប្រាក់កំចីនេះ ត្រូវចំណាយពេលវេលាច្រើន ករណីនេះ ម្ចាស់បំណុល **ក** អាចនឹងបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ ក្នុងករណីដែល **ខ** បានទៅធនាគារ ហើយដកយកប្រាក់បញ្ញើទាំងនោះទៅចំណាចអស់ ។ ដូច្នេះដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន **ក** ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឲ្យទៅតុលាការចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ននូវគណនីធនាគាររបស់ **ខ** ដើម្បីការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល **ក** នៅពេលគាត់ឈ្នះក្តី ។ ដូច្នេះ ក្រោយមានដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន នូវគណនីធនាគាររបស់ **ខ** ហើយ **ខ** នឹងមិនអាចទៅធនាគារយកប្រាក់បញ្ញើរបស់ខ្លួនបានទៀតទេ ។

-ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

ការចាត់ចែងដែលរក្សាទុកនូវស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន នៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ក្នុងករណីដែលមានការប្តារម្ភ ថា ម្ចាស់បំណុលនឹងមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិ ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃវត្ថុនោះ ។ នេះចង់បានន័យថា ម្ចាស់បំណុលមិនមានគោលបំណងទាមទារឲ្យកូនបំណុលឲ្យសងជាប្រាក់ទេ តែទាមទារឲ្យកូនបំណុលប្រគល់ការគ្រប់គ្រងវត្ថុ ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមកឲ្យខ្លួនគ្រប់គ្រងវិញ ។

ឧ៖ **ក** បានទិញរថយន្ត ពី **ខ** ក្នុងតំលៃ ១០ លានរៀល ។ **ក** បានប្រគល់ប្រាក់គ្រប់ចំនួនឲ្យ **ខ** រួចរាល់អស់ហើយ រង់ចាំតែការផ្ទេរឈ្មោះ ពី **ខ** មក **ក** នឹងការប្រគល់រថយន្តប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែក្រោយមក ដល់កាលកំណត់ដែលត្រូវប្រគល់រថយន្តមកឲ្យខ្លួនតាមកិច្ចសន្យាទិញ-លក់នោះ ។ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងនេះ តុលាការ ត្រូវចំណាយពេលច្រើនក្នុងការកំណត់នូវអត្ថិ

ភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ **ក** ។ ដូច្នេះនៅក្នុងអំឡុងពេលនេះ **ខ**អាចនឹងលក់រថយន្តនោះទៅតតិយជនផ្សេងទៀត បាន ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យ **ក** ខូចខាតផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដូច្នេះ **ក** ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការចេញដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នចំពោះរថយន្តនោះ ដើម្បីកុំឲ្យ **ខ** លក់ ឬផ្ទេររថយន្តទៅតតិយជនបាន ។ តាមរយៈនេះ រថយន្តនោះនឹងមិនបាត់បង់ ឬមិនត្រូវបានផ្ទេរទៅតតិយជននោះទេ ។ ប្រសិនបើ តុលាការរកឃើញនូវអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ **ក** លើរថយន្តនោះ **ក** នឹងអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើរថយន្តនោះបាន ។

-**ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈបណ្ដោះអាសន្ន ៖**

ជាការចាត់ចែងដែលកំណត់ស្ថានភាពជាបណ្ដោះអាសន្នរហូតដល់សាលក្រម ឬសាលដីកាចូលជាស្ថាពរ ក្នុងករណីដែលមានភាពចាំបាច់ដើម្បីជៀសវាងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដែលនឹងកើតឡើងដល់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលមានវិវាទ ។

គេតែងប្រើការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈជាបណ្ដោះអាសន្ន ចំពោះវិវាទការងារ សេវាកម្ម ឬប្រភេទកិច្ចសន្យាមួយចំនួន ។

ឧ៖ **ក** មានដីឡូតិជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្រោយមកមានឈ្មោះ **ខ** បានមកសាងសង់សំណង់ជាផ្ទះនៅលើដីឡូតិនោះ ។ ដូច្នេះ **ក** គាត់ក៏ដាក់ពាក្យបណ្ដឹងអង្គសេចក្ដីទៅតុលាការដោយសុំរុះរើសំណង់ទាំងនោះចេញ ។ នៅក្នុងករណីនេះ **ក** ឈ្នះក្ដី **ក** អាចទៅរុះរើសំណង់ទាំងនោះបាន ក៏ប៉ុន្តែវាគ្រាន់តែមានការលំបាកក្នុងការរុះរើ ពីព្រោះសំណង់បានសាងសង់ជាច្រើន ឬក៏សាងសង់ហើយទាំងស្រុង ។ ដូច្នេះ **ក** ត្រូវដាក់ពាក្យសុំតាំងពីដំបូងដើម្បីហាមឃាត់មិនឲ្យ **ខ** បន្តការសាងសង់ទេ គឺត្រូវបញ្ឈប់ការសាងសង់ត្រឹមនេះ ។ ការស្នើសុំបែបនេះ ប្រសិនបើ **ខ** ទើបតែចាប់ផ្ដើមទេ នៅពេលដែល **ក** បានឈ្នះក្ដី **ក** នឹងមានភាពងាយស្រួលក្នុងការរុះរើសំណង់ដីដ៏តិចតួចទាំងនោះ ចេញ ។ ប្រសិនបើ **ក** មិនបានសុំទេដូច្នេះទេនោះ **ក** នឹងជួបការលំបាកដូចបានលើកពីខាងដើមនៃឧទាហរណ៍នេះ ។

ឧទី២៖ **ក** តែងតែធ្វើដំណើរចេញពីផ្ទះតាមផ្លូវតូចដើម្បីទៅដល់ផ្លូវធំ ស្រាប់មានពេលនោះ **ខ** បានមកសាងសង់សំណង់ដោយបិទផ្លូវតូចនោះ ។ ករណីនេះ **ក** ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការដើម្បីពិចារណាអំពីការសាងសង់នេះ ដោយសុំឲ្យតុលាការចេញដីកាសម្រេចហាមឃាត់កាសាងសង់ជាបណ្ដោះអាសន្ន ។

១-ស្ថាប័នចាត់ចែងរក្សាការពារ (មាត្រា ៥៣២)

ដីកាសម្រេចរក្សាកាពារ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយតុលាការតាមពាក្យ សុំ ។

ការអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការ ឬអាជ្ញាសាលាតាមពាក្យសុំ ។

តុលាការ ដែលត្រូវអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ តាមបញ្ញត្តិនៃគន្លឹះនេះ ត្រូវហៅថាតុលាការអនុវត្តការរក្សាការពារ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រា ៣៣៦ (ស្ថាប័នអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះការអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ ដែលធ្វើឡើងដោយអាជ្ញាសាលា ។

២-ការចាត់ចែងរក្សាការពារ មាន ២ ដំណាក់កាល៖

២-១-ការសម្រេចរក្សាការពារ

នីតិវិធីចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវចាប់ផ្ដើមពីម្ចាស់បំណុល ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការដើម្បីសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារសិន ។

ក-ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (មាត្រា ៥៣៤ ចំណុច ក) ។

ដីកាសម្រេចក្នុងការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការតាមពាក្យសុំ ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន លុះត្រាតែមាន ពាក្យសុំរបស់ភាគីម្ខាងទើបជាការត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី ។ ខ្លឹមសារដែលមាននៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យចេញដីការក្សាការពារ ត្រូវសរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់ទៅលើចំណុច សំខាន់ៗដែលរួមមាន ៖

១. ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់ភាគី និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់៖
   a. អ្នកណាជាអ្នកប្ដឹងសុំ ? និង មានអាសយដ្ឋាននៅទីណា ?
   b. អ្នកតំណាងដែលច្បាប់កំណត់នោះជានរណា ?
   c. គួរតែមានសរសេរលេខទូរស័ព្ទ(ព្រោះវាមានភាពងាយស្រួល) ។
២. ខ្លឹមសារលំអិតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារនៃដីការក្សាការពារដែលអ្នកសុំទាមទារ
   a. ដីការក្សាការពារ ដើម្បីធ្វើការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន
   b. ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ
   c. ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈជាបណ្ដោះអាសន្ន[៤]
៣. សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ

[៤] -សំគាល់៖ ខ្លឹមសារនៃការចេញដីការក្សាការពារ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។

a. សរសេរអំពីអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

b. អង្គហេតុសំខាន់ៗផ្សេងទៀត បើមាន (គោលបំណងដើម្បីបង្កើតសិទ្ធិ) ។

៤. ភាពចាំបាច់នៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

a. សរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីតំរូវការចាំបាច់ដើម្បីឲ្យចៅក្រមចេញដីការក្សាការពារ ។

៥. ភស្តុតាងតាមហេតុនីមួយៗ

៦. បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ (ឯកសារដែលភ្ជាប់ជាមួយពាក្យសុំ)៖

a. បញ្ជី ភាគី

b. បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុល

c. បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌអំពីទ្រព្យដែលត្រូវរឹបអូស

d. បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវបានរក្សារការពារ ។

<u>សំគាល់៖</u>

ពាក្យសុំដែលបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ៖(មាត្រា ៥៣៤)

- ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យបណ្ដឹងជំទាស់ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះការរក្សាការពារ
- ពាក្យសុំឲ្យលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យបណ្ដឹងជំទាស់ ដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៥៦១ (បណ្ដឹងជំទាស់) នៃក្រមនេះ ។
- ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សារការពារ បានដាក់មកដល់តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ពេលនេះ តុលាការត្រូវ៖

<u>ក-១-**ករណីដែលតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ**</u>

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចអាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន ដោយហេតុថាលក្ខខណ្ឌនៃពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ វាមានហេតុផលច្បាស់លាស់ ដែលអាចទទួលយកបាន ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវ៖

- ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល ៖

- ○ កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យ***សុំតវ៉ា***បាន (មាត្រា ៥៥០)

- ជូនដំណឹងទៅម្ចាស់បំណុល ៖
  - ○ បង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ហើយឲ្យដាក់ឯកសារ ដែលបញ្ជាក់អំពីការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ ដែលអំឡុងពេលនេះ ត្រូវមានរយៈពេលមិនតិចជាង ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ (មាត្រា ៥៥៧) ។

<u>ក-២-**ករណីដែលតុលាការសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំ៖**</u>

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច នឹងលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន ដោយសារតែពាក្យសុំគ្មានហេតុផល ត្រឹមត្រូវ និង មិនស្របតាមច្បាប់កំណត់ ។

ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវ៖

- ជូនដំណឹងទៅ កូនបំណុល
- ជូនដំណឹងទៅ ម្ចាស់បំណុល ៖
  - ○ ម្ចាស់បំណុលអាចប្តឹង***ជំទាស់***បានក្នុងអំឡុងពេល២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានទទួលការជូនដំណឹង ។ ហើយអំឡុងពេលនេះ មិនអាចពន្យារបានឡើយ (មាត្រា ៥៤៤) ។

<u>**ខ-ការសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុលចំពោះការចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ៖**</u>

នៅក្នុងដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ របស់កូនបំណុល ករណីនេះ តុលាការត្រូវ ៖

<u>**ខ-១-ករណីតុលាការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល៖**</u>

- តុលាការនឹងបង្គាប់ឲ្យកែតម្រូវ ខ្លឹមសារនៃដីកា
- អាចឲ្យកូនបំណុលដាក់ប្រាតិភោគ ឬមិនឲ្យដាក់៖
- តុលាការអាចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ហើយបើយល់ឃើញថា ចាំបាច់ពិសេស តុលាការអាចប្រកាសថា ដីកាសម្រេចនោះមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ
- តុលាការ ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី(មាត្រា ៥៤៣) និងទុកពេលឲ្យម្ចាស់បំណុលប្តឹងតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ក្នុងអំឡុង ពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកា (មាត្រា ៥៦១) ។

<u>ខ-២-**ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល៖**</u>

- តុលាការ ក៏ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី ផងដែរ ។

- ទុកពេលឲ្យកូនបំណុលប្តឹងតវ៉ាដោយឲ្យដាក់ប្រាតិភោគបាន ។

<u>**គ-បណ្តឹងតវ៉ារបស់តតិយជនចំពោះពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ**</u>(ម ៥៦៣)

បណ្តឹងតវ៉ារបស់តតីយជន ចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារដែលសាលាឧទ្ធរណ៍បានធ្វើក្នុងនាមជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ***ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាដំបូង ដែលមានសមត្ថកិច្ច*** លើទីកន្លែង ដែលវត្ថុ ត្រូវរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទស្ថិតនៅ (មាត្រា ៥៦៣) ។

សំគាល់៖ បើបណ្តឹងតវ៉ារបស់តតីយជនចំពោះពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដោយដីកាសម្រេចនេះ ចេញដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ *(ការចេញដីកាសម្រេចដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ មិនអាចទទួលបានទេ ព្រោះតុលាការនេះ មិនមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយបានទេ)* រីឯការចេញដីកាសម្រេចដោយសាលាដំបូង គឺអាចទទួលដោះស្រាយបណ្តឹងនោះ ព្រោះ សាលាដំបូងនេះ មានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយ ។

<u>**គ-ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ**</u> (មាត្រា ៥៥៧)

១. ម្ចាស់បំណុលមិនដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ក្រោយពីបានទទួលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ កន្លងហួសទៅ បើមានពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល តុលាការ លុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។

២. បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ត្រូវបានម្ចាស់បំណុលដកវិញ ឬត្រូវបានតុលាការទទួលធ្វើអង្គសេចក្តីលើកចោលបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ។

៣. ទោះបីម្ចាស់បំណុលមិនបានដាក់ពាក្យប្តឹងអង្គសេចក្តីក៏ដោយ ៖

   a. បើមាននីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ចាប់ផ្តើមដំណើរការរហូតដល់មានសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ ត្រូវចាត់ទុកថាបានដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តីហើយ ។ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ មិនលុបចោលដីកាសសម្រេចរក្សាការពារ ដោយមូលហេតុថាមិនបានដាក់ពាក្យអង្គសេចក្តីទេ ។

   b. បើនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបរាជ័យ ហើយបញ្ចប់ដោយគ្មានចេញសេចក្តីសម្រេចអ្វីទាំងអស់ ម្ចាស់បំណុល ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តីមិនឲ្យហួសពី ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបញ្ចប់ ។ បើហួសរយៈពេលនេះ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវលុបចោលដីការបស់ខ្លួន ។

៤. ដីកាសម្រេចលុបចោល ដីកាសម្រេចរក្សាការពារតាមពាក្យសុំរបស់កូនក្តីចូលជាស្ថាពរ

៥. ដោយមានការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព (មាត្រា ៥៥៨)

៦. ករណីចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ ត្រូវបានរលត់ ៖

a. ដោយការសង

b. កូនបំណុលបានដាក់ប្រាតិភោគតាមការតម្រូវរបស់តុលាការ

២-២-ការអនុវត្តរក្សាការពារ

ការអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។ ប៉ុន្តែការអនុវត្តរក្សាការពារចំពោះ ឬសម្រាប់ជនក្រៅពីភាគី ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងរូបមន្តអនុវត្ត ។

ការអនុវត្តរក្សាការពារ មិនត្រូវធ្វើឡើយ បើអំឡុងពេល ២(ពីរ) សប្តាហ៍ បានកន្លងហួសចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅម្ចាស់បំណុល ។

ទោះបីនៅមុនពេលដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបានបញ្ជូន ទៅកូនបំណុលក៏ដោយក៏ការអនុវត្តរក្សាការពារអាចធ្វើបានដែរ (មាត្រា ៥៦២) ។

សំគាល់៖ ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវមិនឲ្យហួស ពី ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ទេ ក្រោយពីការចាប់ផ្តើម ហើយការអនុវត្តអាចបន្តរហូតដល់ហួសរយៈពេល ២ សប្តាហ៍ក៏បាន ។ ដោយត្រូវការរក្សាការសំងាត់និងភាពបន្ទាន់ ការអនុវត្តរក្សាការពារមិនចាំបាច់រង់ចាំកូនបំណុលទទួលដីកាទេ ព្រោះកូនបំណុលអាចរកលេសផ្សេងៗ កុំឲ្យដីកាបញ្ចូលដល់ដៃរបស់ខ្លួន ។ ចំពោះកូនបំណុលទី ៣ ក្រោយពីបានទទួលដីកាហើយ ការអនុវត្តរក្សាការពារ អាចធ្វើពេលណាក៏បានមិនចាំបាច់កំណត់ពេលវេលាទេ ។

<u>ក-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន សិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះចលនវត្ថុ</u> (មាត្រា ៥៦៥ និង ៥៤៥)

ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបកាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដោយអាជ្ញាសាលានៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលជាកម្មវត្ថុនោះស្ថិតនៅ ។

អាជ្ញាសាលាត្រូវផ្ញើរប្រាក់ដែលបានមកពីការអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន នៅតុលាការដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

បើមានការព្រួយបារម្ភ ថាចលនវត្ថុដែលការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានអនុវត្តនឹងចុះតំលៃយ៉ាងខ្លាំង ឬបើត្រូវការសោហ៊ុយច្រើនដើម្បីរក្សាទុកចលនវត្ថុនោះ អាជ្ញាសាលា

ត្រូវលក់ចលនវត្ថុនោះ តាមនីតិវិធីលក់នៃការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុដែលបានកំណត់ នៅក្នុងផ្នែកទី ២ ជំពូកទី ២ នៃគន្ថីទី ៦ នៃក្រមនេះ តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬកូនបំណុល ហើយផ្ញើរប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះទៅតុលាការ ដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៣៨៤ (ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ) ពីមាត្រា ៣៨៥ (ការរឹបអូសចលនវត្ថុដែលកាន់កាប់ដោយកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត) ដល់មាត្រា ៣៩២(ការហាមឃាត់មិនឲ្យរឹបអូសក្នុងករណីដែលប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា គ្មានចំនួនសេសសល់) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះចលនវត្ថុ ។

ហេតុនេះហើយ ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវអនុវត្តដោយអាជ្ញាសាលា ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការរឹបអូសជាប្រាក់ ពុំត្រូវផ្តល់ផ្ទាល់ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការរឹបអូសទេ គឺត្រូវផ្ញើរទៅតុលាការ ហើយក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ច្បាស់ជានឹងចុះថោក ឬជាវត្ថុដែលត្រូវការសោហ៊ុយដើម្បីរក្សាទុក ត្រូវធ្វើការលក់ជាបណ្តោះអាសន្ន និង ត្រូវផ្ញើរប្រាក់លក់នោះទៅតុលាការ ។ ម្យ៉ាងទៀត អំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះរថយន្ត និង ទោចក្រយានយន្តដែលមានចុះបញ្ជី បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៨៧ (បទបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីរថយន្ត ជាអាទិ៍ ដែលបានចុះបញ្ជី) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ហេតុដូច្នេះ អាជ្ញាសាលាដែលបានអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យសរសេរនូវហេតុការណ៍នៃការរឹបអូស ចូលទៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី ហើយការរឹបអូស មានអនុភាពនៅពេលដែលបានសរសេរហេតុនេះហើយ ។

<u>ខ-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដទៃទៀតដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ (មាត្រា ៥៦៦)</u>

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៤០២ (អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបដែលតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារចេញដីកាសម្រេចដែលហាមឃាត់មិនឲ្យកូនបំណុលទី ៣ សងទៅកូនបំណុល ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្នុងករណីដែលការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ បើកូនបំណុល ទី៣ បានផ្ញើប្រាក់ដែលស្មើនឹងចំនួនប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនៅតុលាការ ត្រូវចាត់ទុកថា កូនបំណុលបានផ្ញើប្រាក់ដែលស្មើនឹងចំនួនប្រាក់ដែលបានកំណត់តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤៧ (ប្រាក់រំដោះពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន) នៃក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះភាគីដែលលើសពីចំនួនប្រាក់នោះ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ទី ៣ ទី ៦ ទី ៧ ទី ៨ ទី ១០ និង កថាខណ្ឌទី ១១ នៃមាត្រា ៤០៣ (ដីកាសម្រេចរឹបអូស) បញ្ញត្តិពីមាត្រា៤០៤(ទំហំនៃការរឹបអូស) ដល់មាត្រា ៤០៨ (ការជូនដំណឹងអំពីការដកពាក្យសុំ ជាអាទិ)មាត្រា ៤១១ (ការផ្ញើប្រាក់ទុកដោយកូនបំណុលទី ៣) និង មាត្រា៤១៦ (ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ។

គ-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះអចលនវត្ថុ (មាត្រា ៥៦៧)

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៤១៧ (កម្មវត្ថុ និង វិធីនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ)នៃក្រមនេះ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤២០ (ការផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស ជាអាទិ៍ វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ៣នៃមាត្រា ៤២១ (អានុភាពនៃការរឹបអូស) កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៤២៤ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមត្រួតគ្នា) មាត្រា ៤២៥ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមត្រួតគ្នានៃការអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគ និង ការអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុ)មាត្រា ៤២៧ (ការលុបចោលនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំដោយសារការបាត់បង់ ជាអាទិ៍ នៃអចលវត្ថុ) និងមាត្រា ៤២៨ (ការផ្ទុក

ផ្អាក់ឲ្យលុបការចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស)នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ។

ឃ-ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន ដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះនាវា (មាត្រា ៥៦៨)

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះនាវា ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ជាតិនាវា ជាអាទិ៍ ហើយផ្តល់លិខិតនោះទៅ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។ របៀបទាំងនេះ អាចអនុវត្តរួមគ្នាបាន ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ រីឯការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ជាតិនាវា ជាអាទិ៍ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលនាវានោះស្ថិតនៅ ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៥៥៥(ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនាវា និង របៀបអនុវត្ត) មាត្រា ៥៦៥ (ការលុបចោលនីតិវិធីលក់ដោយបង្ខំ ដោយការវិនាសបាត់បង់នាវា ជាអាទិ៍)និង មាត្រា ៥៦៦(ការផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យលុបការចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស) ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តាមរបៀបចុះបញ្ជី ហើយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌ ទី៣ នៃមាត្រា ៥៥៥(ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនាវា និងរបៀបអនុវត្ត) កថាខណ្ឌទី ៧ នៃមាត្រា ៥៥៧ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើម ជាអាទិ៍ មាត្រា ៥៦០ (ការជ្រើសតាំងអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រង ជាអាទិ៍) និង មាត្រា ៥៦២ (ការអនុញ្ញាតិឲ្យនាវាធ្វើដំណើរ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ជាតិនាវា ជាអាទិ៍ ។

ង- ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

អនុវត្តដូចគ្នាចំពោះនីតិវិធីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬការអនុវត្តដោយបង្ខំ វិធីចាត់ចែង គឺ អាស្រ័យទៅលើខ្លឹមសារសម្រេចបញ្ហារបស់ដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ។

កថាភាគទី ៣៖ សោហ៊ុយនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ (មាត្រា ៥៣៧)

១-ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ៖

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ៥.០០០(ប្រាំពាន់) រៀល ទៅតុលាការ (មាត្រា ៥៣៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។

បើពន្ធដាក់ពាក្យសុំខាងលើនេះ មិនត្រូវបានបង់ទេ តុលាការ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យ (មាត្រា ៥៣៩ និង មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ១) ។

បើម្ចាស់បំណុលមិនបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំតាមការបង្គាប់ខាងលើនេះ ទេ តុលាការត្រូវលើកពាក្យសុំចោល ដោយដីកាសម្រេច (មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំ អាចប្ដឹងជំទាស់បាន ។

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារចំពោះអាជ្ញាសាលា អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធ តាមបញ្ញត្តិដែលបានកំណត់ផ្សេង ។

សំគាល់៖ ចំពោះសោហ៊ុយសម្រាប់ការចាត់ចែងការរក្សាការពារ ជាគោលការណ៍ បញ្ញត្តិស្តីពីប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី ក្នុងជំពូកទី ៤ នៃគន្ថីទី១ ត្រូវបានយកមកអនុវត្ត លើកលែងតែបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១ (ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ) និង កថាខណ្ឌទី ៣ និង កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រា ៦២ (ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការក្រៅពីពន្ធ) ។ មានន័យថា ក្នុងនីតិវិធីរក្សាការពារ ការចេញដីកាសម្រេចធ្វើការចាត់ចែងរក្សាការពារ និង ការអនុវត្តការរក្សាការពារ គឺជាកិច្ចការភ្ជាប់នឹងគ្នា ហេតុដូច្នេះ ចំពោះសោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីចេញដីកាសម្រេចធ្វើការរក្សាការពារ ព្រមទាំងនីតិវិធីអនុវត្តការរក្សាការពារ សោហ៊ុយទាំងឡាយ ដូចជាពន្ធនៃការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ និង ទៅអាជ្ញាសាលា ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីក្រៅពីពន្ធនៃការដាក់ពាក្យសុំ និងប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីភាគី ជាបន្ទុករបស់ភាគីម្ខាងទៀត ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ហើយជាបន្ទុករបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ នោះ ត្រូវបានច្រានចោល ។

២-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធ៖

បន្ថែមលើពន្ធដាក់ពាក្យសុំដែលបានកំណត់ខាងលើ ម្ចាស់បំណុល ត្រូវបង់ប្រាកប្រដាប់ក្ដីតុលាការផ្សេងទៀត សម្រាប់តុលាការបញ្ជូនឯកសារ ។ ល ។ ដែលស្របតាមមាត្រា ៦២ កថាខណ្ឌទី ១ ឧទាហរណ៍ សោហ៊ុយសម្រាប់ការបញ្ជូនដីកាសម្រេច ទៅកូនបំណុល (មាត្រា ៥៤៣) ។

លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិពិសេសក្នុងគន្ថីទី ៧ (ការរក្សាការពារ) នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បញ្ញត្តិនៃគន្ថីទី ១ (បទបញ្ញត្តិទូទៅ) ត្រូវបានយកទៅអនុវត្ត ចំពោះនីតិវិធីនៃការរក្សាការពារ

ដែរ ដូច្នេះ មាត្រា ៦២ ត្រូវបានអនុវត្ត ចំពោះប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការសម្រាប់ចេញដីកាសម្រេចរក្សារការពារផងដែរ ។

សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ កំណត់ដោយតុលាការអនុវត្តមានសោហ៊ុយៈ

- សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរស្នាក់នៅសំរាប់មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអនុវត្ត
- ផ្ញើរឯកសា ទូរស័ព្ទ ទូរសារ
- សំរាប់ជូនដំណឹងជាសាធារណៈ
- សំរាប់អ្នកបច្ចេកទេស
- ការដឹកជញ្ជូនគ្រប់គ្រង
- និងសោហ៊ុយសំរាប់ការលក់ឡាយឡុង ។ល ។(មាត្រា ៣៧៣) ។

គួរចងចាំ

រៀនច្បាប់ឲ្យបានស្ទាត់ចេះពេញលេញ   គួរខំទន្ទេញកាត់មុសា
កុំកោងចិត្តកាចពាលឬស្យា   ដល់ព្រឹទ្ធាចារ្យមេបាខ្លួន ។
រៀនយូរទើបចេះគិតជ្រាលជ្រៅ   ទាញល្វង់ឬខ្លៅទៅជាប្រាជ្ញ
មិនគួររៀនចេះត្រឹមប្រមាថ   ឲ្យគេយល់ប្រាជ្ញថាជាខ្មៅ ។

គួរចងចាំ

ជាអ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវពឹងច្បាប់   កុំពឹងគេប្រាប់នាំអប្រិយ
ពឹងច្បាប់នាំខ្លួនឲ្យប្រពៃ   ពឹងច្បាប់ផុតភ័យទុក្ខវិករ ។
យោងច្បាប់នាំខ្លួនជាគំរូ   គំរូល្អអស់ទាំងនគរ
ប្រជាបានសុខគ្រប់តំណ   ម្លប់ត្រជាក់ល្អគឺម្លប់ច្បាប់ ។

នាំមកជូនដោយ៖ នីតិកោសល
ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០